

SAVONIA

■ OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
LUONNONVARA- JA YMPÄRISTÖALA

TYÖOHJEET NUOREN TYÖLLISTÄMISEEN JA TYÖNTEKOON MAASEU- TUURITYKSISSÄ

TEKIJÄT: Anna-Maarit Heikkinen
Anni Heiskanen
LMA0S1

Koulutusala Luonnonvara- ja ympäristöala			
Koulutusohjelma Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma			
Työn tekijät Anna-Maarit Heikkinen, Anni Heiskanen			
Työn nimi Työohjeoppaat nuoren työllistämiseen ja työntekoon maaseutuyrityksissä			
Päiväys	27.1.2014	Sivumäärä/Liitteet	30/48
Ohjaajat Pirjo Suhonen, Kati Partanen, Petri Kainulainen			
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani Maaseutuammattiin ry.			
Tiivistelmä			
<p>Maaseutualan yrityksissä työvoiman tarve etenkin sesonkiaikaan on useimmiten suuri. Samaan aikaan moni nuori pohtii kesätyöpaikan hankkimista itselleen. Miksei siis maaseutualan yrityksistä voisi löytyä nuorille kesätyötä tai harjoittelupaikkaa peruskoulun työelämäntutustumis-, eli TET-jaksolle?</p> <p>Nuoren, alle 18-vuotiaan työntekijän työllistämistä ja palkkaamista koskevat säädökset poikkeavat osin täysi-ikäisen työntekijän palkkaamisesta. Nuorta työntekijää koskevat muun muassa rajoitteet työnkuvasta sekä työskentely-ajoina. Opinnäytetyömme tavoitteena on kartoittaa toimeksiantajamme Maaseutuammattiin ry:n kummitilojen yrittäjien tietoa nuoren työntekijän työllistämistä koskevista säädöksistä. Tämän kyselyn pohjalta luomme työohjeoppaat yrittäjälle sekä nuorelle työntekijälle. Työohjeoppaan tarkoituksena on helpottaa nuoren työntekijän työllistämistä ja toimia apuvälineenä mahdollisissa ongelmatilanteissa.</p> <p>Kyselyn tuloksista selvisi, että yrittäjien tietopohja koskien nuorten työntekijöiden työllistämistä yrityksiinsä on kohdalainen. Kiinnostusta päivitettyyn työohjeoppaaseen selkeästi oli ja yrittäjät olivat kiinnostuneita työllistämään nuoria työntekijöitä maaseutualan yrityksiinsä kesätöihin, TET-harjoittelu- ja jopa ammattikoulun työssäoppimisjaksoille.</p> <p>Työohjeoppaat sisältävät käytännön tietoa nuoren työntekijän työllistamisestä, kuten työnantajan ja työntekijän vastuusta, työturvallisuudesta, palkanmaksun periaatteista sekä erilaisista vakuutuksista. Yrittäjille suunnattu työohjeopas käsittelee tietoa yrittäjän ja aikuisen näkökulmasta, kun taas nuorille suunnattu opas on selkeästi "sinuttelevämpi" ja yksinkertaisempi versio. Työohjeoppaiden lisäksi käsittelemme lyhyesti peruskoulun TET-harjoittelun käytänteitä, joihin haastattelimme yhtä Ylä-Savolaisen yläkoulun opinto-ohjaajaa. Haastattelun ja työohjeoppaiden pohjalta kirjoitimme parisivuisen infon TET-harjoittelussaan maaseutualan yrityksiin työllistyvälle nuorelle.</p> <p>Työohjeoppaiden pysyvät internet-julkaisut löytyvät alla olevista linkeistä:</p> <p>Yrittäjien työohjeopas http://maaseutuammattiin.fi/resources/public/Maalle%20hommiin//työohjeopas//Monta%20mahista%20maaseudulla%20työohjeoppaan%20luonnos%20yrittäjille.pdf</p> <p>Nuorten työohjeopas http://maaseutuammattiin.fi/resources/public/Maalle%20hommiin//työohjeopas//Monta%20mahista%20maaseudulla%20työohjeoppaan%20luonnos%20nuorille%20työntekijöille.pdf</p> <p>TET-ohjeopas: (ei vielä internetissä)</p>			
Avainsanat Nuori työntekijä, TET, maaseutuala, maaseutuyritys, työohjeopas, kesätyö			

Field of Study Natural Resources and the Environment			
Degree Programme Degree Program in Agriculture and Rural Development			
Authors Anna-Maarit Heikkinen, Anni Heiskanen			
Title of Thesis Work instructions on youth employment and working in rural enterprises			
Date	27.1.2014	Pages/Appendices	30/48
Supervisors Pirjo Suhonen, Kati Partanen, Petri Kainulainen			
Client Organisation /Partner Maaseutuammattiin association.			
<p>Abstract</p> <p>The Rural sector companies need workers, especially during the high season. At the same time many young people are looking for a summer job. Could young people find employment in the rural sectors of business during the high season?</p> <p>Laws concerning hiring and employing a young, under 18-year-old employee differ from hiring of an adult worker. Young worker has limitations in the job description and working time. The aim of this thesis was to make a survey for the members of Maaseutuammattiin association. Based on the results of this survey work instructions guides for the members of Maaseutuammattiin association and the young workers were created. Work instructions will help employment of a young worker and serve as a tool to help in problem situations.</p> <p>The survey results showed that the knowledge of the employers about young workers is moderate. The members had an interest in the updated work instructions. They were also interested in employing young people to their companies.</p> <p>Work instructions contain information about the employer and employee responsibility, work-safety, payment of wages and insurances. Work instructions for the entrepreneur deal with information from the entrepreneur's and adult's point of view while the work instructions for young people are simpler than those for the entrepreneurs.</p> <p>Work instructions are available from the links below:</p> <p>Work instructions for entrepreneurs http://maaseutuammattiin.fi/resources/public/Maalle%20hommiin//tyoohjeopas//Monta%20mahista%20maaseudulla%20tyoohjeoppaan%20luonnos%20yrittajille.pdf</p> <p>Work instructions for young workers http://maaseutuammattiin.fi/resources/public/Maalle%20hommiin//tyoohjeopas//Monta%20mahista%20maaseudulla%20tyoohjeoppaan%20luonnos%20nuorille%20tyontekijoille.pdf</p>			
Keywords Young worker, rural industry, rural business, work instructions, summer job			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	4
2	NUORTEN TYÖNTEKOA OHJAAVAT SÄÄDÖKSET	7
3	TYÖNANTAJAN JA TYÖNTEKIJÄN VELVOLLISUUDET	10
3.1	Nuoren työhön perehdyttäminen ja työturvallisuus.....	10
3.2	Työntekijän velvollisuudet	13
3.3	Toiminta hätätilanteessa	15
3.4	Tarttuvien tautien ehkäisy.....	16
3.5	Palkanmaksu ja muut työnantajan velvollisuudet.....	17
4	TYÖSUOJELUVIRANOMAISET OHJEISTAVAT JA NEUVOVAT	20
5	KYSELY KUMMIYRITTÄJILLE.....	21
5.1	Tutkimusmenetelmät	21
5.2	Tiedonhankintatapa ja tutkimuksen kulku.....	22
5.3	Tutkimustulokset.....	22
6	TYÖOHJEET NUORILLE JA TYÖNANTAJILLE.....	27
6.1	Oppaiden laadinta	27
6.2	Oppaiden sisältö	27
7	PÄÄTÄNTÖ.....	28
	LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT.....	30
	LIITE 1. Kyselylomake kummiyrittäjille	
	LIITE 2. Työohjeopas nuorille työntekijöille	
	LIITE 3. Työohjeopas maaseutuammattiin Ry:n kummiyrittäjille	
	LIITE 4. Työohjeopas TET-harjoittelijalle	

1 JOHDANTO

Monet maaseutualan yritykset tarvitsevat sesonkiaikoina lisätyövoimaa. Näitä sesonkiaikoja ovat esimerkiksi kevät ja kesä ajankohtaisine peltotöineen, jolloin tilojen työvoimantarve on suurimmillaan. Samaan aikaan monet alle 18-vuotiaat nuoret ovat vaikeuksissa saada itselleen kesätyötä tai työelämäntutustumisharjoittelu-, eli TET paikkaa. Miksei siis nuori voisikin työllistyä maaseutualalle?

Jotta nuori voisi työllistyä maaseutualalle, tarvitaan mukaan maaseudun yrittäjiä, joilla on kiinnostusta palkata nuoria tai ottaa heitä TET-harjoitteluun yrityksiinsä. Tähän apuvälineeksi on perustettu yhdistys Maaseutuammattiin ry, joka muun muassa kokoaa yhteen Pohjois-Savon alueen kummiyrittäjiä. Kummiyrittäjät toimivat paitsi suunnannäyttäjinä muille maaseudun yrityksille, ne tarjoavat myös kesätyö- ja/tai TET-harjoittelupaikkoja nuorille.

Maaseutualan yrityksiin nuori voi työllistyä perinteiselle lypsykarjatilalle, viljanviljelytilalle tai vaikkapa lihakarjankasvatukseen. Kummiyrityksinä on mukana myös muun muassa peruna- ja marjanviljelytiloja, hevostiloja sekä metsätiloja. Työpaikkojen kirjo maatalousalalla on laaja.

Mikäli maaseutualan yrittäjä haluaa työllistää nuoren, tulee työohjeiden olla selvillä molemmille osapuolille. Opinnäytetyössä kokoamme työohjeoppaat sekä nuorelle työntekijälle että työnantajalle. Työohjeet pitävät sisällään muun muassa työlainsäädäntöä koskevaa työaikalakia ja ruumiillista työtä koskevia rajoitteita. Niin työntekijän kuin työnantajan tulee tietää velvollisuutensa ja rajoitteensa.

Opinnäytetyön tavoitteena on kyselytutkimuksen avulla kartoittaa Maaseutuammattiin ry:n kummitilojen tietämystä työlainsäädännöstä koskien nuoria työntekijöitä. Kyselytutkimuksessa kysytään myös toiveita työohjeoppaiden sisällöstä. Kyselyn pohjalta rakennamme omat työohjeoppaat yrittäjälle sekä nuorelle työntekijälle maaseutualan työpaikkoihin. Kyselyn ja opinnäytetyön tuotosten sisältöä varten kartoitamme nuorten työntekoa ohjaavat säädökset ja määräykset. Työmme tavoitteena on myös saada nuoria innostumaan maaseutuammateista ja kokeilemaan esimerkiksi TET-jakson suorittamista maaseutuyrityksessä. Lisäksi opinnäytetyömme tavoitteena on tehdä päivitetyt työturvallisuus- ja työohjeet, joita kummiyritykset ja nuoret voivat hyödyntää. Oppaat jaetaan kaikille Maaseutuammattiin ry:n kummiyrityksille ja ne tulevat julkiseen käyttöön yhdistyksen internet-sivuille.

Opinnäytetyö toteutetaan toiminnallisena työnä. Toiminnallinen opinnäytetyö on kaksiosainen kokonaisuus, joka sisältää toiminnallisuuden osuuden sekä opinnäytetyöraportin. Toiminnallisena osuutena opinnäytetyössämme on työohjeoppaiden laadinta. Toiminnallisessa opinnäytetyössä tuotos pohjautuu ammattiteorialle ja sen tuntemukselle. Toiminnallisen opinnäytetyön raportti sisältää ns. teoreettisen viitekehysosuuden ja työprosessin kuvauksen. (Monimuotoinen/toiminnallinen opinnäytetyö)

Opinnäytetyötä voidaan hyödyntää maaseutuyrityksissä, kouluissa ja oppilaitoksissa. Nuorison kiinnostuksen herätessä maaseutuammatteja ja yrityksiä kohtaan voimme saada alalle kiinnostuneita

opiskelijoita, tulevaisuuden työntekijöitä sekä ammattilaisia. Koemme työn hyödylliseksi ja merkittäväksi omalla alallamme. Kummiyrittäjille tämä on oiva mahdollisuus saada lisäapua maatalouden töihin. TET- harjoittelupaikka on useimmiten nuoren ensimmäinen kosketus työelämään.

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Maaseutuammattiin ry (kuva 1), joka lisää uusien yrittäjien ja työntekijöiden saatavuutta maa- ja metsätalouseläälle. Yhdistyksen tavoitteena on myös lisätä alan tunnettavuutta ja edistää verkostoitumista.

Maaseutuammattiin ry järjestää erilaisia tapahtumia Pohjois-Savon alueen lapsille, peruskoululaisille sekä opettajille ja näin tutustuttaa nuorisoa maaseutuun ja maatalousyrityksien toimintaan. Yhdistys on hankkinut myös toimintansa tueksi kummitiloja eripuolelta Pohjois-Savo. Kummitilat tarjoaa nuorille mahdollisuuksia suorittaa peruskoulun TET-harjoittelujaksoja ja perinteistä kesätyötä omassa yrityksessään. Maaseutuammattiin ry:n toiminnassa ovat mukana Pohjois-Savon alueen toisen asteen koulut, kuten Savon Ammatti- ja Aikuisopisto sekä Ylä-Savon ammattiopisto, Savonia-ammattikorkeakoulu sekä alueen yläkouluja ja yrityksiä. (Maaseutuammattiin ry)

KUVA 1. Maaseutuammattiin ry:n virallinen logo (Maaseutuammattiin ry.)

2 NUORTEN TYÖNTEKOA OHJAAVAT SÄÄDÖKSET

Nuorten työntekoa ohjaa yleinen työlainsäädäntö. Lisäksi on erillisiä säädöksiä, jotka koskevat nuorten työsopimuksia, työaikoja ja työturvallisuutta.

LAKI NUORISTA TYÖNTEKIJÖISTÄ

Lakia nuorista työntekijöistä sovelletaan työhön, jota tekee alle 18-vuotias, eli nuori työntekijä työtai virkasuhteessa. Työhön voidaan ottaa henkilö, joka on täyttänyt 15 vuotta ja joka on suorittanut oppivelvollisuutensa. Lisäksi työhön voidaan ottaa 14 vuotta täyttänyt tai saman kalenterivuoden aikana 14 vuotta täyttävä kevyeen työhön, joka ei vahingoita hänen terveyttään, kehitystään tai aiheuta haittaa hänen koulunkäynnilleen. (Laki nuorista työntekijöistä 998/1993)

Lain mukaisesti työnantajan tulee huolehtia, ettei työ ole nuorelle työntekijälle ruumiillisesti tai henkisesti vahingollista. Se ei saa vahingoittaa nuoren työntekijän kehittymistä eikä vaatia häneltä suurempaa ponnistusta tai vastuuta, kuin mitä hänen ikäänsä ja voimiinsa nähden on kohtuullista. (Laki nuorista työntekijöistä 998/1993)

TYÖSOPIMUSLAKI

Työsuhdetta määrittävät monet lait sekä alakohtaiset työehtosopimukset. Näiden pohjalta määräytyvät sekä työnantajan että työntekijän oikeudet ja velvollisuudet. Työsopimuslain mukaan työsuhde syntyy, kun työntekijä tekee työtä työnantajan lukuun palkkaa tai muuta vastiketta vastaan tämän johdon ja valvonnan alaisena. Työsuhteeseen kuuluu aina työsopimus, jossa työsuhteen ehdot määritellään. Työsopimuksen päättyessä työnantajan on annettava työntekijälle työtodistus. (Työsopimuslaki 55/2001)

MAASEUTUELINKEINOJEN TYÖEHTOSOPIMUS

Maaseutuelinkeinojen työehtosopimus käsittää koko Suomen ja sen määräyksiä noudatetaan kaikissa Maaseudun Työnantajaliittoon kuuluvien, maaseutuelinkeinoja harjoittavien jäsenyritysten ja näiden palveluksessa olevien työntekijöiden työsuhteisiin. Myös järjestäytymättömien työnantajien tulee noudattaa työehtosopimusta. (Maaseutuelinkeinojen TES 2012–2014)

TYÖAIKALAKI

Nuorta työntekijää koskevat erilaiset säädökset työajoista, kuin täysi-ikäistä työntekijää. Esimerkiksi 13–14-vuotiaalla työntekijällä ylitöiden teettäminen on kiellettyä, kun taas 15–17-vuotiaalla työntekijällä saa teettää enintään 80 tuntia vuodessa ylitöitä.

VUOSILOMALAKI

Työntekijän vuosilomien määräytyminen on määritelty vuosilomalaissa (162/2005).

TYÖTURVALLISUUSLAKI

Työturvallisuuslain lähtökohtina ovat vaarojen poistaminen sekä työturvallisuuden jatkuva parantaminen. Työturvallisuuslaki ei pidä yhtäkään tapaturmaa hyväksyttävänä vaan pyrkii jatkuvan parantamisen kautta nollatoleranssiin tapaturmien osalta. (Työturvallisuuslaki 738/2002)

STM:N ASETUS NUORILLE TYÖNTEKIJÖILLE SOPIVIEN KEVYIDEN TÖIDEN ESIMERKKILUETTELOSTA

Työministeriö on päätöksissään listannut luettelon, jossa määritellään 14-vuotiaalle tai samana kalenterivuonna 14 vuotta täyttävälle työntekijälle sopivat kevyet työt, jotka eivät aiheuta hänelle terveydellistä haittaa. Nuorelle sopivien kevyiden töiden esimerkkiluettelossa on esimerkiksi mainittu puutarha- ja maataloustyötä koskien sopiviksi työtehtäviksi istutus-, pominta- ja aputyöt sekä vaarattomien kotieläinten ruokintatyöt sekä muut kevyet työt, jotka työympäristö, työn vaatimukset, työn aiheuttama vastuu sekä ruumiillinen ja henkinen kuormittavuus huomioon ottaen vastaavat edellä mainittuja töitä. (STM:n asetus nuorille työntekijöille sopivien kevyiden töiden esimerkkiluettelosta 189/2012)

VALTIONEUVOSTON ASETUS NUORILLE TYÖNTEKIJÖILLE ERITYISEN HAITALLISISTA JA VAARALLISISTA TÖISTÄ JA STM:N ASETUS NUORILLE TYÖNTEKIJÖILLE VAARALLISTEN TÖIDEN ESIMERKKILUETTELOSTA

Sosiaali- ja terveysministeriö ohjeistaa asetuksessaan nuorille työntekijöille vaarallisia töitä esimerkkiluettelon avulla. Alle 16-vuotiaita työntekijöitä ei saa käyttää esimerkkiluettelossa mainittuihin töihin (KUVA 2). 16 vuotta täyttänyt nuori työntekijä voi tehdä luettelossa mainittuja töitä, mikäli työturvallisuudesta on huolehdittu riittävästi ja työssä käytettävistä aineista, laitteista tai olosuhteista ei aiheudu hänelle vaaraa.

KUVA 2. Työskentely traktorilla, jossa ei ole turvaohjaamoja luokitellaan nuorelle erityisen vaaralliseksi työksi (Heikkinen 2008).

Valtioneuvosto on säätänyt asetuksen koskien nuorille työntekijöille erityisen haitallisista ja vaarallisista töistä (457/2006). Tässä asetuksessa kerrotaan, että nuori työntekijä voi ollessaan ammatillisessa koulutuksessa tai oppisopimuskoulutuksessa tehdä osaa työtehtävistä kokeneen ja ammattitaitoisen henkilön jatkuvassa valvonnassa. Peruskoulun seitsemännestä luokasta lähtien oppilaat voivat iästään riippumatta opettajan johdolla sekä välittömässä valvonnassa tehdä asetuksen 4 §:ssä tarkoitettua työtä, mikäli se on opetuksen toteuttamiseksi välttämätöntä ja voidaan tehdä turvallisesti.

Asianomaisella työsuojeluviranomaisella on oikeus antaa lupa poiketa valtioneuvoston asetuksen (475/2006) säännöksistä koskien erityisen haitallisia ja vaarallisia töitä 16 vuotta täyttäneen nuoren työntekijän osalta, mikäli se on hänen ammatillisen kehittymisen kannalta välttämätöntä. Nuoren tulee kuitenkin työskennellä kokeneen ja ammattitaitoisen henkilön valvonnan alaisena.

3 TYÖNANTAJAN JA TYÖNTEKIJÄN VELVOLLISUUDET

Työturvallisuudesta ensisijainen vastuu on työnantajalla, mutta myös työntekijällä, työssäoppijalla ja harjoittelijalla on omalta osaltaan vastuuta omasta sekä muiden työntekijöiden turvallisuudesta. Nuorta maatalouden parissa työskentelevää työntekijää koskee sama vastuukysymys, oli sitten kyseessä TET-harjoittelija tai kesätyöntekijä. (Työssäoppimisen työsuojelu maatalousalan perustutkinnossa)

3.1 Nuoren työhön perehdyttäminen ja työturvallisuus

Työntekijän työhönperehdyttäminen on työnantajalle kuuluva lakisääteinen velvollisuus. Sen avulla voidaan helpottaa uusien työntekijöiden sopeutumista työpaikkaan ja sen toimintamalleihin. Hyvällä työhönperehdytyksellä voidaan luoda edellytykset turvalliseen sekä tuloksekkaaseen työskentelyyn, jolloin perehdytyksestä on hyötyä sekä työntekijälle että työnantajalle. (Lätti, Mattila ja Sinisalo 2010, 6.)

Perehdyttäminen alkaa jo työntekijän valintavaiheessa. Perehdyttämisen pääpaino on työsuhteen alussa, mutta se ei kuitenkaan lopu alkuvaiheeseen, vaan prosessi jatkuu työsuhteen edetessä. Asioiden kertaaminen ja syventäminen työsuhteen kestäessä kuuluvat hyvän perehdytyksen pääpiirteisiin. Perehdytyskäytäntöjä tulee myös arvioida sekä kehittää aina tarvittaessa. (Lätti, Mattila ja Sinisalo 2010, 6.)

Perehdyttämisellä tarkoitetaan toimenpiteitä, joiden avulla uudet työntekijät oppivat tuntemaan työpaikan, työtilat, toimintatavat sekä tulevan työnkuvansa ja mahdolliset työoverinsa. Työnopastus tarkoittaa työtehtävien ja niihin liittyvien työvälineiden käytön opastamista. Työnopastus käsittää myös mahdollisiin vaaratekijöihin liittyvää neuvontaa. (Lätti, Mattila ja Sinisalo 2010, 7.)

Nuoren työntekijän työhön perehdyttäminen on tärkeä osa työturvallisuutta. Monella nuorella työntekijällä kokemus työelämästä on vähäinen tai sitä ei ole lainkaan. Nuorten, kokemattomien työntekijöiden tapaturmariskit ovat selvästi suurempia, kuin kokeneilla työntekijöillä. (Työssäoppimisen työsuojelu maatalousalan perustutkinnossa)

Nuoren työntekijän hyvä perehdytys perustuu etukäteissuunnitteluun ja perehdyttämisessä on hyvä käyttää apuna perehdytys suunnitelmaa (KAAVIO 1) tai muistilistaa. Perehdyttämisen järjestäminen nuorelle työntekijälle on aina työnantajan vastuulla. (Työssäoppimisen työsuojelu maatalousalan perustutkinnossa)

KAAVIO 1. Työhönperehdytys etenee vaiheittain. (Lätti, Mattila ja Sinisalo 2010, 7.)

Lisätietoja ja ohjeita työpaikasta ja työstä tulisi olla saatavana myös kirjallisesti. Esimerkiksi koneiden käyttöohjeet, laatu- ja turvallisuusohjeita, hätätilanneohjeet, pelastussuunnitelma, tilan säännöt ja tärkeät puhelinnumerot olisi hyvä olla esillä työpaikalla. (Lätti, Mattila ja Sinisalo 2010, 7.)

Mikäli nuorella teetetään erityisen vaarallisia tai haitallisia töitä, hänet tulisi perehdyttää ja ohjata riittävän hyvin työpaikan olosuhteisiin, työn turvalliseen tekemiseen sekä työn mahdollisiin terveysvaaroihin ja niiden torjuntaan. Työn aikana työnantajan on kiinnitettävä erityistä huomiota nuoren työntekijän ohjaukseen ja valvontaan. (Työssäppimisen työsuojelu maatalousalan perustutkinnossa)

Työturvallisuuden kannalta tärkeitä asioita perehdyttämisessä ovat:

- Turvalliset työtavat ja ohjeet
- Turvallisuusohjeet sekä -määräykset
- Työhön liittyvät riskit ja mahdolliset terveysvaarat
- Suojautuminen työssä esiintyviltä vaara- ja haittatekijöiltä
- Työvälineet ja niiden käyttö
- Toimintatavat poikkeustilanteissa (mm. vaara- ja hätätilanteet)
- Ensiapu

Työnantajan tulee huolehtia tarvittavien henkilösuojaimien saatavuudesta työpaikalla (KUVA 2). Nuori työntekijä voi hankkia henkilökohtaisia suojavälineitä myös itse, mikäli ei ole muutoin halukas käyttämään yhteiskäytössä olevia suojaimia. Suojainten tulee kuitenkin olla vaatimukset täyttäviä. Tässä tapauksessa kustannusten jaosta voidaan sopia silloin, kun nuori voi käyttää suojaimia tai varusteita myös työpaikan ulkopuolella (esimerkiksi turvakengät, ratsastuksessa tarvittavat varusteet). Suojainten hankintavastuu sekä kustannusten jako olisi hyvä ottaa esille ja kirjata työsopimukseen ennen työsuhteen alkamista. (Työssäppimisen työsuojelu maatalousalan perustutkinnossa)

KUVA 2. Kuulosuojainten käyttö melua sisältävissä työtehtävissä ehkäisee kuulovaurioita (Heikkinen 2010).

Työturvallisuuslain tiukentuuessa työpaikoilla tehtävä riskien arviointi on tullut entistä tärkeämmäksi. Työssä ja työympäristössä havaitut vaarat ja vaaratilanteet tulee poistaa ja vaaroja vähentää hyväksyttävälle tasolle jo ennen uusien työntekijöiden aloittamista yrityksessä. Vakavan tapaturman sattuessa työntekijälle, voidaan työnantajalta kysyä, onko esimerkiksi maatilalla tehty työturvallisuuden osalta riskienkartoitus. (Lätti, Mattila ja Sinisalo 2010, 11.)

Työturvallisuuslaki velvoittaa, että työnantajan tulee huolehtia tilan työturvallisuusriskien hallinnasta. Tilan paloturvallisuus ja toiminta hätätilanteissa on hyvä kertoa perehdyttämisen yhteydessä uudelle työntekijälle. Yrittäjän arvioidessa yrityksensä, esimerkiksi maatilalla, hän saattaa huomata useita kehittämiskohteita tilallaan. Sähkölaitteiden osalta tarkastus tulee suorittaa sähköalan ammattilaisen toimesta. (Lätti, Mattila ja Sinisalo 2010, 11–12.)

Tilanjohtajan tai yrittäjän velvollisuuksiin kuuluu pitää kaikki työntekijöiden käyttämät koneet ja laitteet, mukaan lukien sähkölaitteet sellaisessa kunnossa, ettei niistä tule aiheutumaan vaaraa kenenkään terveydelle. Tilan paloriskien arviointi kuuluu myös tilan pelastussuunnitelman tekemiseen. (Lätti, Mattila ja Sinisalo 2010, 12.)

Maaseutuyrittäjän velvollisuus on huolehtia kaikkien maatalaan kuuluvien tilojen ja koneiden sekä laitteiden työturvallisuudesta niin, ettei niiden käyttäjille aiheudu niitä käyttäessä akuuttia vaarati-

lannetta. Työnantajan tulee noudattaa työturvallisuuslakia koskien koneita ja laitteita ja niiden kunnossapitoa. Terveydelle vaarallisia aineita luovuttaessa hänellä on velvollisuus neuvoa ja opastaa aineiden oikeaoppiseen käsittelyyn. Työnantajan velvollisuuksiin kuuluu myös huolehtia työntekijän turvallisuudesta sekä työterveydestä. (Maatalouden työturvallisuus)

Työturvallisuuslain 8 §:ssa on säädetty työnantajalle yleinen huolehtimisvelvoite. Työnantajan tulee tarpeellisin toimenpitein huolehtia työntekijöiden turvallisuudesta sekä työterveydestä. Huolehtimisvelvoitetta rajaa kuitenkin ylivoimaiset, ennalta arvaamattomat tekijät, joihin ei voida varautua kohtuudella. Työturvallisuuslaissa painotetaan työnantajan ja työntekijän yhteistyötä työturvallisuuden ja työterveyden ylläpitämisessä sekä kehittämisessä. Myös työntekijällä on velvollisuus huolehtia osaltaan omastaan sekä muiden työntekijöiden työturvallisuudesta sekä työterveydestä. (Työturvallisuuslaki 738/2002)

Työturvallisuuslaki korostaa tapaturmien sekä vaarojen ennaltaehkäisyä. Työnantaja on veloitettu tunnistamaan sekä arvioimaan, ja tarvittaessa poistamaan työympäristön riskitekijöitä. Työturvallisuuslaissa henkisen työsuojelun asiat sekä ergonomia on nostettu perinteisen fyysisen työturvallisuuden ja tapaturmien ehkäisemisen rinnalle. (Työturvallisuuslaki 738/2002)

Työnantajalla on:

- oikeus antaa työtehtävät ja määrätä, miten, missä ja milloin työ tehdään
- velvollisuus perehdyttää ja opastaa töiden tekemiseen sekä valvoa töiden tekemistä
- velvollisuus kohdella työntekijöitään tasapuolisesti ja velvollisuus noudattaa lakeja ja työehtosopimuksia. Lisäksi työnantajalle kuuluu riittävien työaikalainsäädännön määräämien lepoaikojen järjestäminen.
- Velvollisuus huolehtia työturvallisuudesta

3.2 Työntekijän velvollisuudet

Työturvallisuudesta ensisijainen vastuu on työnantajalla, mutta myös työntekijällä, työssäoppijalla ja harjoittelijalla on omalta osaltaan vastuuta omasta sekä muiden työntekijöiden turvallisuudesta. Nuorta maatalouden parissa työskentelevää työntekijää koskee sama vastuukysymys, oli sitten kyseessä TET-harjoittelija tai kesätyöntekijä. (Työssäoppimisen työsuojelu maatalousalan perustutkinossa)

Työturvallisuuteen liittyviä nuoren työntekijän velvollisuuksia ovat:

- Ilmoittaa ennen työn tai harjoittelujakson alkamista mahdollisista työturvallisuuteen liittyvistä fyysisistä tai psyykkisistä seikoista
- Tutustua työpaikan työ- ja turvallisuusohjeisiin sekä mahdollisten vaarallisten kemikaalien käytöturvallisuuteen
- Noudattaa työpaikan ohjeita työskentelytavoista, työturvallisuudesta ja työsuojelusta
- Pitää työpaikka siistinä ja järjestyksessä
- Olla huolellinen työssään, eikä aiheuta vaaratilanteita käyttäytymisellään itselleen tai muille työntekijöille
- Kysyä tarvittaessa neuvoa tai ohjeita, mikäli esiintyy työtapoihin tai työturvallisuuteen liittyviä kysymyksiä
- Käyttää työskennellessään asianmukaista ja turvallista vaatetusta ja tarvittaessa suojarusteita
- Työntekijä voi myös kieltäytyä tekemästä työtä tai työtehtäviä, joihin ei ole työnantajalta saatavilla asianmukaista suojarustusta!
- Ilmoittaa työnantajalle viipymättä työturvallisuutta vaarantavista seikoista tai tarvittavien suojarusteiden puuttumisesta
- Ottaa selvää työpaikan ensiapuvälineistöstä, toimintaohjeista hätätilanteissa ja rakennusten pelastusteistä. (Työssäoppimisen työsuojelu maatalousalan perustutkinnossa)

Alle 15-vuotiasta työntekijää koskevat myös ajokorttilait, jolloin traktoreiden ja muiden ajettavien työkonien kuljettaminen ilman siihen oikeuttavaa T-luokan ajokorttia on kiellettyä. T-luokan ajokortin voi suorittaa 15-vuotiaana (KUVA 3). Lisää ajokorteista ja ajo-oikeudesta [Liikenteen Turvallisuusvirastosta](#).

KUVA 3. T-luokan ajokortin voi suorittaa 15-vuotiaana (Heikkinen 2011).

Nuorelle työntekijälle suositellaan myös täysajan tapaturmavakuutusta. Vaikka työntekijät ovatkin työnantajan tai oppilaitoksen puolesta lähes poikkeuksetta vakuutettuja, suositeltavaa olisi hankkia vakuutusturvan vuoksi myös oma tapaturmavakuutus, jossa on huomioitu työn riskialttius. Myös sairaskuluvakuutus on tarpeellinen, sillä maaseutuoloilla tapaturmia sattuu hyvästä työturvallisuudesta huolimatta. (Teuvo Partanen 2013)

3.3 Toiminta hätätilanteessa

Maatalousalan töissä tapaturmat ovat valitettavan yleisiä vielä nykyäänkin vaikka työturvallisuuteen ja tapaturmien ennaltaehkäisyyn panostetaan voimakkaasti. Sen vuoksi on tärkeää, että kaikki yrityksissä ja tiloilla työskentelevät osaavat toimia oikein hätätilanteissa. Karjatiloihin on nykyään oltava voimassa olevat pelastussuunnitelmat, johon on merkitty alkusammutusvälineistön sijoittuminen sekä poistumisreitit tulipalon varalle. Pelastussuunnitelman olisi hyvä olla näkyvillä niin, että kaikki karjasuojassa työskentelevät voivat siihen tutustua ennalta.

Onnettomuuksista sekä tapaturmista suurin osa voitaisiin estää tapaturmien ehkäisyllä, joka alkaa vaaratekijöiden ja riskien tunnistamisesta. Onnettomuuksia ja tapaturmia voidaan ehkäistä useinmielten pienillä ja helposti toteutettavilla asioilla. (Korte ja Myllyrinne, 10).

Työpaikoilla on oltava asianmukaiset ensiapuvälineet, jotka on oltava työntekijämäärään suhteutetut sekä työpaikan riskien mukaiset. Työpaikoilla olisi hyvä olla myös ensiapukoulutettua henkilökuntaa sekä riittävän selkeät toimintaohjeet mahdollisia hätä- ja vaaratilanteita varten. Työpaikan ensiapuvalmiudesta vastaa työnantaja. Valmiuden määrittämisessä asiantuntijana toimii työterveyshuolto. (Korte ja Myllyrinne, 124).

Työpaikan riskikartoituksen ja/tai pelastussuunnitelman mukaan määritellään ensiapuvalmiuden taso sekä tarpeet. Tarpeisiin vaikuttavat työpaikan omat erityispiirteet ja työolosuhteet. Määriteltäviä asioita ovat esimerkiksi ensiapukoulutettavien henkilöiden määrä työpaikalla sekä ensiapuvälineiden hankkiminen. Lisäksi on hyvä päättää, kuka vastaa ensiapuvälineiden huollosta, kunnosta ja riittävyydestä sekä mihin ensiapuvälineet sijoitetaan. Tarvittavia, yleisiä ensiapuvälineitä ovat ensiapukaappi, ensiapulaukku ja erityisvälineet, kuten silmänhuuhtelupullo. (Korte ja Myllyrinne, 124).

Työpaikan ensiapuvalmiussuunnitelmaan on lisätä merkitä työtilojen pohjapiirros, joka sisältää merkinnät ensiapukaappien paikoista, silmänhuuhtelupullojen paikoista, alkusammutusvälineiden sijainnista ja varauuskäynneistä. Ensiapukoulutusta järjestää Suomen Punaisen Ristin piirit sekä paikallisosastot. Koulutusta järjestetään muun muassa työpaikoilla sekä kouluissa ja oppilaitoksissa. (Korte ja Myllyrinne, 124–127).

Onnettomuuksien estäminen ei kuitenkaan aina onnistu, jolloin vahingon tapahtuessa:

- Pysähdy katsomaan ympärillesi ja tee nopea arvio: mitä on tapahtunut ja miten tilanteessa tulisi toimia?

- Hälytä tarvittaessa paikalle apua hätänumerosta (112)
- Mikäli paikalla on useampia auttajia, ottaa johtovastuun tilanteesta henkilö, jolle ensiavun antaminen on tutuinta
- Tilanteessa on muistettava oma ja muiden mahdollisten läsnäolijoiden turvallisuus. Ota siis huomioon ympäristö ja olosuhteet
- Ryhdy ensiaputoimiin. (Korte ja Myllyrinne, 10).

3.4 Tarttuvien tautien ehkäisy

Tarttuvien tautien ehkäisy etenkin karjatiloiilla on erityisen tärkeää. Herkästi leviävät taudit pystyvät tarttumaan muun muassa pisara- tai kosketustartuntana, eritteiden, ihmisten ja hyönteisten, lintujen ja jyräjien tartuttamana. Eläinten sairastuessa niiden tuotantokyky, kuten maitotuotos tai kasvu kärsii ja tämä vaikuttaa suoraan yrittäjän taloudelliseen tilanteeseen. Siksi karjatiloiilla työskentelevän on tärkeää ymmärtää, miksi tarttuvia tauteja ehkäistään ja miten niitä ehkäistään turvallisesti.

Tarttuvien eläintautien ehkäisy on niin eettisesti kuin myös elintarviketurvallisuuden kannalta tärkeää. Vastustamalla ja torjumalla tarttuvia eläintauteja varmistetaan, että elintarviketurvallisuudella on käytössään puhdasta ja vaaratonta tuotetta jalostettavaksi (KUVA 4). (ETT – Eläintautien torjuntayhdistys ry)

Suomessa tarttuvien eläintautien tilanne on todella hyvä, sillä se on Euroopassa yksi parhaimmista. Suomi on myös julistautunut salmonellavapaaksi maaksi. Salmonellaa ei siis esiinny kovinkaan yleisesti ja jos esiintyy, siitä on tehtävä ilmoitus ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin. Suomessa on myös hyvin tarkka kontrolli salmonellan suhteen. (ETT – Eläintautien torjuntayhdistys ry)

Tilatasolla tarttuvien eläintautien ehkäisyyn kannattaa panostaa, sillä aina kun eläimet sairastuvat, tuotos heikkenee. Helpoimpia tapoja tarttuvien eläintautien ehkäisyyn on rajoittaa vierailijoiden, sekä teuraskusien pääsyä tuotantotiloihin. Mikäli tuotantotiloihin päästetään vierailijoita, tulisi heillä olla päällään puhtaat suojavaatteet ja jalkineet, mielellään tilan puolesta. Tuotantotiloihin ei tulisi koskaan päästää henkilöä tai henkilöitä, jotka ovat matkustelleet ulkomailla ja joiden Suomeen kotiutumisesta on alle 48 tuntia mahdollisten eläintauti- ja salmonellatartuntojen vuoksi. Myös se tulee muistaa, että samoilla vaatteilla ja jalkineilla ei saa mennä toisiin tuotantotiloihin! (ETT – Eläintautien torjuntayhdistys ry)

KUVA 4. Tarttuvien tautien ehkäisy kotieläintiloilla on erityisen tärkeää (Heikkinen 2011).

Tuotantotiloissa työskentelevien tulee myös ottaa huomioon, ettei lantaisilla ja likaisilla jalkineilla saa kulkea ruokintatiloissa ja ruokintapöydillä. Niin tuotantotiloissa kuin tilan pihassa tulisi logistiikka suunnitella niin, että lanta- ja ruokintareitit kohtaisivat mahdollisimman vähän. Myöskään mahdolliset teurasreitit eivät saisi kohdata koskaan ruokinta- ja lantareittien kanssa.

Jos tiloilla joudutaan tekemään eläinkauppoja ja tilalle ostetaan uusia tuotantoeläimiä toisilta tiloilta, tulisi ostettavista eläimistä tehdä ainakin salmonellakokeet ennen eläimen siirtoa. Myös mahdollisten tarttuvien sorkkasairauksien varalta olisi hyvä tehdä tarkastukset. (ETT – Eläintautien torjuntayhdistys ry)

3.5 Palkanmaksu ja muut työnantajan velvollisuudet

Työsopimuksessa tulee sopia työssä mahdollisesti maksettavasta palkasta. Yleisimmin palkka määräytyy työhön käytetyn ajan (ns. tuntipalkka tai aikapalkka) tai työn tuloksen (ns. suorituspalkka) mukaan. Lisäksi voidaan erikseen sopia muun muassa tulospalkkioista, ylityökorvauksista rahana ja matkakorvauksista. Työsuhteen päättyessä työntekijän lopputili on maksettava viipymättä tai viimeistään neljän työpäivän kuluessa.

Työntekijän vähimmäispalkka perustuu työehtosopimukseen. Mikäli työnantaja kuuluu työehtosopimuksen tehneeseen työnantajaliittoon, tulee hänen noudattaa alan yleissitovaa työehtosopimusta. Työnantaja ei saa sopia työntekijälleen huonompia sopimuksia, kuin yleissitova työehtosopimus määrää. (Työsuojeluhallinto - palkanmaksu)

Maaseutuelinkeinojen työehtosopimus kertoo oppisopimusopiskelijan, harjoittelijan, koululaisen tai alan töihin perehtyvän nuoren palkkauksesta, että peruskoulussa tai lukiossa opiskelevalle maksetaan vähintään 70 % työn vaatimusryhmä 1 palkasta. Vaatimusryhmä 1:n palkka 1.4.2012–31.1.2014 on 8,04 euroa / tunti (70 % vaatimusryhmä 1 palkasta $8,04 \times 0,7 = \sim 5,63 \text{ € / tunti}$).

Palkanmaksun sivukuluihin luetaan sosiaaliturvamaksu, työeläkevakuutusmaksut, työttömyysvakuutusmaksut, työtapaturmavakuutus ja ryhmähenkivakuutus.

- Sosiaaliturvamaksu, eli Sotu-maksu (= työntekijän sairausvakuutusmaksu) maksetaan verohallintoon yhdessä muiden oma-aloitteisten verojen kanssa. Vuonna 2013 Sotumaksu on 2,04 % työntekijän ollessa 16–67-vuotias.
- Työsuhde vakuutetaan TyEL:n, eli työeläkevakuutusmaksun mukaan, mikäli työntekijä on täyttänyt 18 vuotta. TyEL ei koske alaikäisiä työntekijöitä.
- Työttömyysvakuutusmaksu on vuonna 2013 palkasta 0,60 %. Työttömyysvakuutusmaksua ei peritä alle 17-vuotiaista työntekijöistä. (Työsuojeluhallinto - eläke- ja vakuutusmaksut)

Työntekijän vuosilomien määräytyminen on määritelty vuosilomalaisissa (162/2005). Työntekijällä, jonka työsuhde kestää alle vuoden on oikeus saada lomaa kaksi arkipäivää kultakin täydeltä lomamääräytymiskuukaudelta. Täysi lomamääräytymiskuukausi on kalenterikuukausi, jolloin työntekijälle on kertynyt vähintään 14 työssäolopäivää. (Vuosilomalaki 162/2005)

Maaseutuelinkeinojen työehtosopimuksen mukaisesti määräaikaisen työsuhteen päättyessä työntekijälle maksetaan lomakorvaus, 12,5 % työansioista, mikäli työsuhde on kestänyt alle vuoden. (Vuosilomalaki 162/2005)

Työntekijällä on myös oikeus palkkaan sairausajalta, mikäli on sairauden tai tapaturman vuoksi työkyvytön eikä hän ole aiheuttanut sairauttaan tai tapaturmaansa tahallisesti:

- Työsuhteen jatkuttua vähintään viikon, mutta alle kuukauden ennen työkyvyttömyyden alkua, on työntekijällä oikeus saada 50 % palkasta niille työpäiville, jotka ovat sairastumispäivän ja sitä seuraavien 9 arkipäivän ajanjaksolla.
- Työsuhteen jatkuttua ennen työkyvyttömyyden alkua yhtäjaksoisesti vähintään yhden (1) kuukauden, oikeus palkkaan on enintään 28 päivän ajanjaksoon sisältyviltä työpäiviltä. (Työsuojeluhallinto – palkanmaksu)

Työnantajan tulee ottaa lakisääteinen tapaturmavakuutus, joka on pakollinen, mikäli työntekijä tai työntekijät työskentelevät yrityksessä 12 päivää, tai enemmän saman kalenterivuoden aikana. Va-

kuutusta ei tarvitse ottaa silloin, kun työpäiviä on alle 12 saman kalenterivuoden aikana. (Teuvo Partanen 2013)

Työtapaturmavakuutusmaksuun vaikuttavia tekijöitä ovat työn vaarallisuus ja toimiala. Vakuutusmaksun suuruus vaihtelee 0,25 -9,9 % välillä. Minimimaksun ollessa kuitenkin 110 euroa vuodessa. Vakuuttamisvelvollisuus koskee kaikkia työsuhteessa olevia työntekijöitä iästä, palkasta tai työsuhteen kestosta riippumatta. (Teuvo Partanen 2013)

Tapaturmavakuutusta varten tulee ilmoittaa vuoden lopussa seuraavan vuoden palkkasummat ammattiryhmittäin. Palkkasummista ilmoitettavaksi riittävät arviot, sillä mikäli palkkoja maksetaan arvioidua vähemmän, osa vakuutusmaksusta palautetaan. Vastaavasti, mikäli palkkoja maksetaan arvioidua enemmän, peritään vakuutusmaksusta lisälaskua. (Teuvo Partanen 2013)

Työnantajan on suositeltavaa ottaa tapaturmavakuutus, mikäli tilalla työskentelee yksikin ulkopuolinen työntekijä kalenterivuoden aikana. Vakuutuksen päivittäminen ja tarkastaminen aika-ajoin vakuutusyhtiön neuvojan kanssa on suositeltavaa. (Teuvo Partanen 2013)

Yrittäjä on velvollinen ottamaan myös työntekijöiden ryhmähenkivakuutuksen, joka koskee kaikkia työnantajia, joita sitovassa työehtosopimuksessa on tai joiden alalla voimassa olevassa yleisessä valtakunnallisessa työehtosopimuksessa on ryhmähenkivakuutusta koskevat määräykset. Työntekijän ryhmähenkivakuutus turvaa perheen välittömän toimeentulon puolisen tai lasten huoltajan kuoleman jälkeen. Vakuutuksen ottaa työnantaja, joka huolehtii myös vakuutuksen kustannuksista. (Työntekijäin ryhmähenkivakuutus)

4 TYÖSUOJELUVIRANOMAISET OHJEISTAVAT JA NEUVOVAT

Työsuojeluviranomaisten tehtävänä on valvoa ja ohjeistaa työturvallisuuteen koskevilla asioilla ja ehkäistä tapaturmien sattumista tapaturma-alttiissa ammattiteissa. Työsuojeluviranomaisen tehtäviin kuuluu myös valvoa että työelämässä noudatetaan yhteisiä pelisääntöjä niin palkkauksessa kuin työajoissa ja -olosuhteissa. Työsuojelun tavoitteena on työpaikan oma-aloitteinen halu parantaa työntekijöiden turvallisuutta työnteossa. (Työsuojeluvalvonnan keskeiset tavoitteet)

Suomessa on viisi työsuojelun vastuualueita. Työsuojeluviranomaiset tekevät erilaisia tarkastuksia ja olosuhdekartoituksia työpaikoille niin työntekijöiden pyynnöstä ja työnantajien pyynnöstä kuin myös oma-aloitteisesti. Näin ollen niin työntekijät kuin työnantajatkin voivat olla yhteydessä työsuojeluviranomaisiin ja pyytää ohjeita työturvallisuuteen sekä terveellisyyteen ja kysyä neuvoa työsuhteen ehtoihin liittyvissä asioissa. (Työsuojeluvalvonnan keskeiset tavoitteet)

Työsuojeluhallinto ohjaa ongelmien ilmaantuessa selvittämään asiat ensisijaisesti työpaikalla. Mikäli työpaikalla on luottamusmies tai muu työntekijän edustaja paikalla, voidaan neuvoja ja apua ongelmien selvittämiseen pyytää häneltä. Jos asiaa ei saada selvitettyä työpaikalla, voidaan selvittelyyn saada apua paikalliselta aluehallintovirastolta. (Nuoret työntekijät – Työsuojeluhallinto)

5 KYSELY KUMMIYRITTÄJILLE

Tutkimuksen tavoitteena oli ensinnäkin selvittää yhdistyksen kummiyrittäjien halukkaatta ottaa tilalleen töihin nuoria työntekijöitä. Lisäksi tavoitteena oli selvittää, mihin asioihin he tahtovat lisätietoa, eli mitkä nuorentyöntekijän palkkaukseen liittyvät asiat koettiin hankaliksi tai joihin oli hankalaa löytää tietoa itsenäisesti.

Päädyimme tekemään kyselymme web-kyselynä, sillä koimme sen olevan helpoin ja varmin tapa saada riittävästi vastauksia kyselymme. Web-kyselyyn päädyimme myös sen vuoksi, että yhdistyksellä oli olemassa todella kattava luettelo kummiyrityksien sähköpostiosoitteita eli yhteystiedot olivat tältä osalta jo olemassa. Web-kyselyllä kartoitettiin Maaseutuammattiin Ry:n kummiyrittäjien tietämystä koskien alaikäisten työntekijöiden säädöksiä ja palkkaamista. Kyselytutkimus toteutettiin Webropol -kyselyohjelmalla verkossa ja kyselyn vastaukset analysoitiin SPSS-ohjelman avulla.

Web-kyselyn perusteella aiomme luoda opinnäytetyöhömmе kuuluvan aineiston, eli työohjeet nuorille työntekijöille, jotka työllistyvät maa- tai metsätalousyrityksissä. Maaseutuammattiin Ry:n kummitiloihin kuuluu perinteisten maa- ja metsätalousyritysten lisäksi mm. hevostiloja, maatalouskonekorjaamoita ja matkailu-, erä- ja kalatalouden harjoittajia.

Web-kyselyllä tiedusteltiin myös kummiyrittäjien mielenkiintoa työllistää alaikäisiä nuoria omissa yrityksissään kesällä ja syksyllä 2013. Kysely päätettiin toteuttaa monivalintakyselynä, jotta saisimme mahdollisimman kattavasti vastauksia siitä, mitä kaikkea oppaan tulisi sisältää ja mihin asioihin yrittäjät erityisesti tahtovat oppaan antavan vastauksia. Ennen kyselyn lähettämistä yhdistys laittoi kaikille kummiyrittäjille kirjeen, jossa kerrottiin tulevasta kyselystä.

5.1 Tutkimusmenetelmät

Kvantitatiivinen tutkimus tarkoittaa määrällistä tutkimusta ja kvalitatiivinen tutkimus tarkoittaa laadullista tutkimusta. Kvalitatiivinen tutkimus yhdistetään usein kapea-alaisesti tutkimuksiin, jotka toteutetaan haastatteluina ja kenttätutkimuksina. (Hirsijärvi, Remes ja Sajavaara, 132).

Kvantitatiivisen tutkimuksen tunnusmerkkejä ovat aiemmat teoriat ja johtopäätökset, joita voidaan tehdä aiempien tutkimuksien pohjalta. Keskeisiä tekijöitä kvantitatiivisessa tutkimuksessa ovat myös hypoteesien esittäminen ja käsitteiden määrittely. Tunnusmerkkejä ovat myös koejärjestelyjen ja aineiston keruun suunnitelmat, joissa pidetään tärkeänä että havaintoaineisto soveltuu määrälliseen ja numeeriseen mittaamiseen. (Hirsijärvi, Remes ja Sajavaara, 136).

Keskeisiä tekijöitä kvantitatiivisessa tutkimusmenetelmässä ovat myös koehenkilöiden tai tutkittavien henkilöiden valinta. Se voi useinkin olla tarkka koehenkilömäärittely ja otantasuunnitelma, joissa määritellään perusjoukko, johon tulosten tulee päteä. Tästä perusjoukosta otetaan otos. Muuttujien muodostaminen taulukkomuotoon sekä aineiston saattaminen tilastollisesti käsiteltävään muotoon kuuluu osaksi kvantitatiivisen tutkimuksen keskeisiä tekijöitä. (Hirsijärvi, Remes ja Sajavaara, 136).

Lopuksi tehdään päätelmät perustuen havaintoaineiston tilastolliseen analysointiin, esimerkiksi tulosten kuvailu prosenttitaulukoiden avulla sekä tulosten merkitsevyyden tilastollinen testaus. (Hirsijärvi, Remes ja Sajavaara, 136).

5.2 Tiedonhankintatapa ja tutkimuksen kulku

Kyselytutkimuksen linkki ja saatekirje lähetettiin noin sadalle kummiyrittäjälle sähköpostitse 28.2.2013. Vastauspyyntöä kyselyyn uusittiin vielä kahdesti, 11. ja 18.3.2013. Lopulta saimme kyselyyn 34 vastausta, joka oli jokseenkin ennalta odotetunlainen määrä.

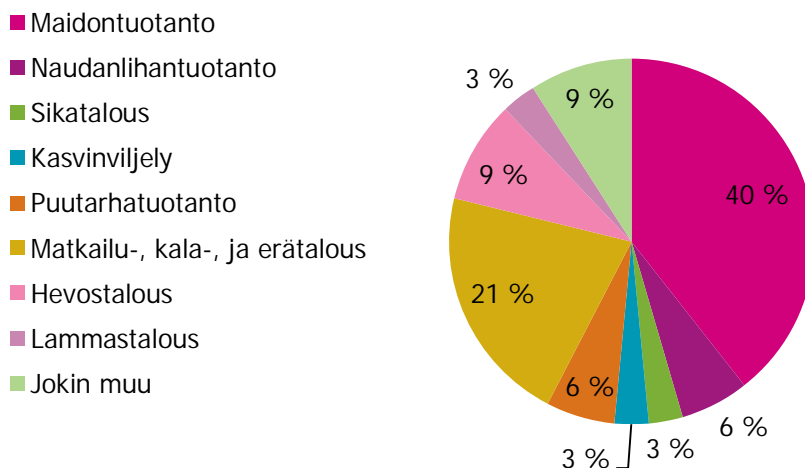
Ennen varsinaisen kyselytutkimuksen ja saatekirjeen lähettämistä kummiyrittäjille oli Maaseutuammattiin ry:n työntekijä Heli Nuutinen lähettänyt tiloille ”saatekirjettä edeltävän saatekirjeen”, jotta kummiyrittäjät olivat voineet varautua kyselyn tuloon.

Kyselytutkimuksen sisältö suunniteltiin ennalta ja sitä kommentoivat ennen varsinaisen web -kyselyn toteutusta myös opinnäytetyön toimeksiantajan edustajat, opinnäytetyökoordinaattori sekä opponentit. Kyselytutkimus sisälsi 17 kysymystä, jotka olivat pääasiassa monivalintakysymyksiä.

5.3 Tutkimustulokset

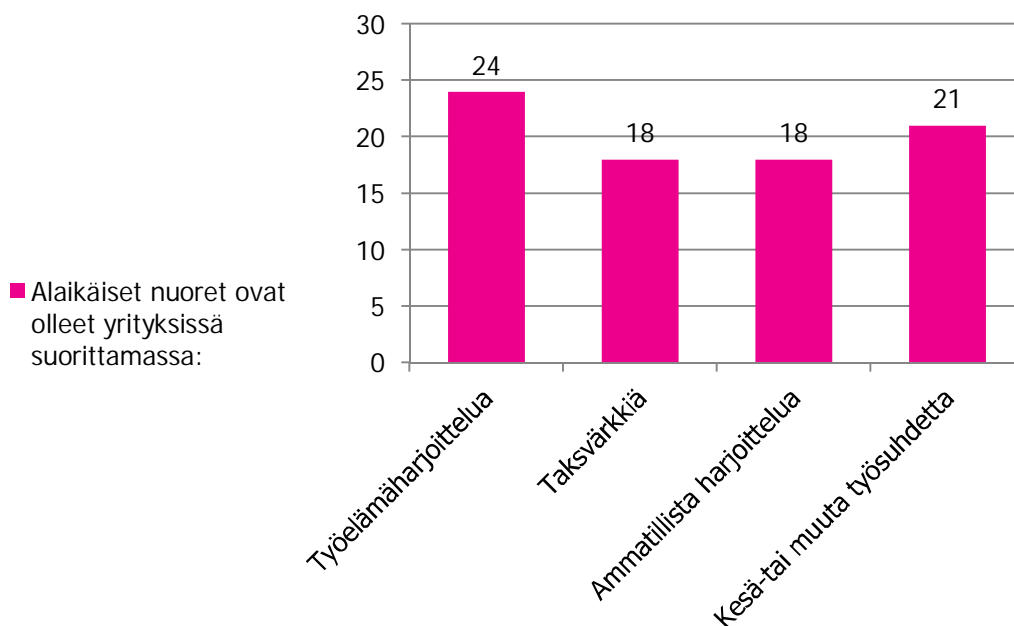
Ensimmäisessä kysymyksessä kysyimme kummiyrittäjien tilan/yrittäjien nimeä, jotta pystyisimme kartoittamaan tarkasti ne tilat, jotka olisivat halukkaita työllistämään nuoria työntekijöitä kesällä/syksyllä 2013. Eniten saimme kyselyyn vastauksia maidontuotantoa harjoittavilta kummiyrittäjiltä (KUVIO 1). Todennäköisesti tämä johtuu siitä, että merkittävä osa kummiyrittäjistä on maidontuottajia. Ilahduttavaa oli huomata matkailualan innokkuus kyselyyn osallistumisessa.

Hienoisena yllätyksenä tuli se, ettei metsäalan toimijoilta saatu vastauksia lainkaan. Myöhemmin meille selvisi, että yhdistykseltä saadut metsäalan yhteystiedot ovat olleet suurelta osalta päivittämättömiä, joten hyvin todennäköistä on, ettei kyselymme ole koskaan mennyt perille. Tähän emme kuitenkaan voineet enää puuttua, sillä tämä tieto saavutti meidän liian myöhään, jotta olisimme voineet vielä lähettää heille kyselyä uudestaan.

KUVIO 1. Kyselyyn vastanneiden yrittäjien tuotantosunnat (n=34).

Seuraavissa kysymyksissä kartoitimme, ovatko kummiyrittäjät työllistäneet nuoria työntekijöitä yrityksissään ja ovatko työntekijät olleet yrittäjien omia lapsia vai tilan/yrityksen ulkopuolelta tulleita, alasta kiinnostuneita nuoria. Kysyimme myös, ovatko työllistyneet olleet työharjoittelijoita vai kesätyöntekijöitä (KUVIO 2).

KUVIO 2. Tiloilla työllistyneiden nuorten työsuhteet (n=34).

Valtaosalla kyselyyn vastanneista kummiyrityksistä oli työskennellyt alaikäisiä työntekijöitä. Työntekijät ovat olleet joko tilan omia lapsia tai tilan/yrityksen ulkopuolisia alaikäisiä työntekijöitä. Hieman yllättävää oli, että tilan/yrityksen ulkopuolelta tulleiden alaikäisten työntekijöiden määrä olikin suurempi kuin tilan omien lapsien osuus. Positiivista oli huomata, että kyselyyn vastanneiden yrittäjien mielestä kokemus alaikäisistä työntekijöistä on ollut hyvä tai erinomainen. Kenelläkään vastanneista ei ollut lainkaan huonoja kokemuksia alaikäisistä työntekijöistä.

Yrittäjiltä kysyttiin myös heidän halukkuuttaan työllistää nuoria työntekijöitä yrityksiinsä. Kysymys oli monivalintakysymys, jossa tiedusteltiin halukkuutta tarjota TET-jaksoa 8.-9.-luokkalaisille, taksvärkipäivää yläkoululaisille, työssäoppimispaikkaa 2. asteen opiskelijoille, harjoittelupaikkaa ammattikorkeakoulun opiskelijoille (yli 18v.), kesätyötä koululaisille tai muuta työtä nuorille (KUVIO 3.)

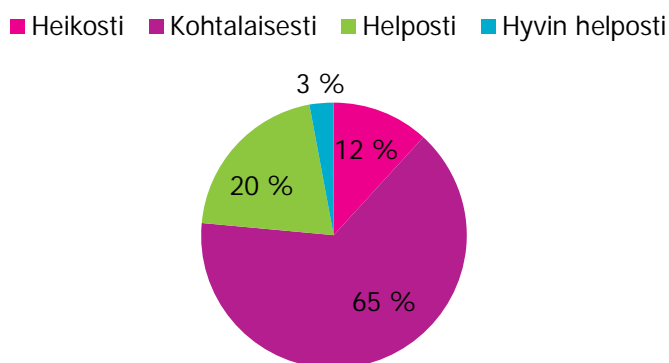

■ Millaista työtä nuorille on tarjolla?

KUVIO 3. Millaista työtä yrittäjät voisivat nuorille tarjota (n=34).

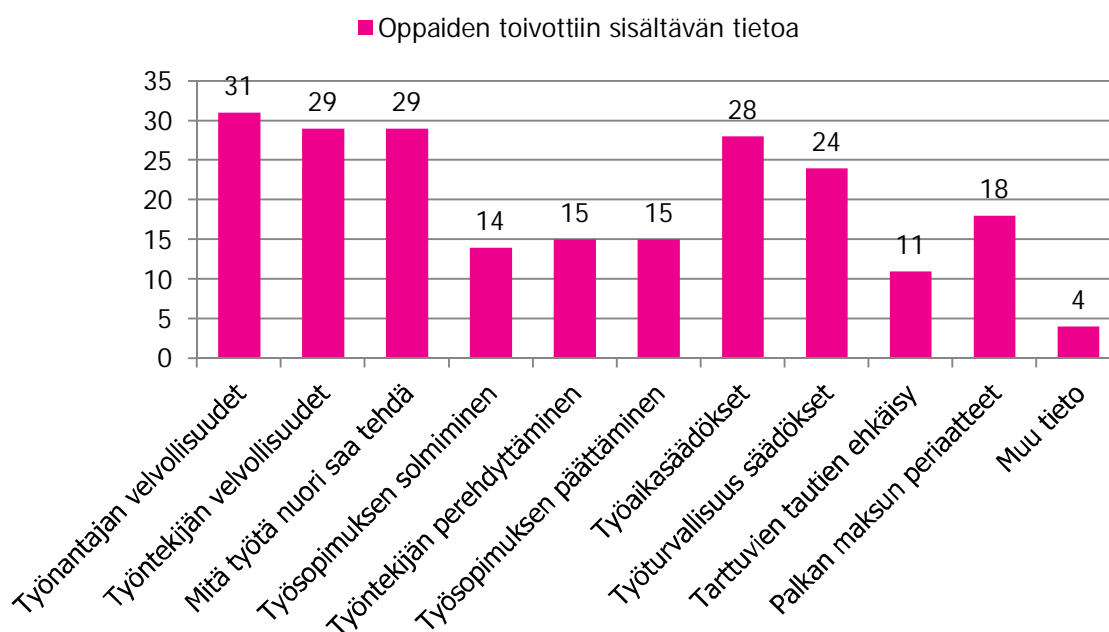
Kysyimme yrittäjiltä myös heidän omaa tuntemustaan nuoria työntekijöitä koskevasta lainsäädännöstä, muun muassa työaikasäädöksistä ja työturvallisuudesta, sekä siitä, kuinka helposti kyseisistä aiheista tietoa löytyy erilaisista lähteistä.

Suurin osa yrittäjistä kokee, että heillä on edes kohtalainen käsitys alaikäistä työntekijää koskevista säädöksistä, vain pienellä osalla vastanneista se oli joko hyvä tai heikko. Tämä johtunee aika pitkälti siitä, että kyselyyn vastanneista yrittäjistä suurin osa on etsinyt aiheeseen liittyvää tietoa itsenäisesti. Valtaosan mielestä tietoa alaikäisiä työntekijöitä koskevista säädöksistä on saatavilla kohtalaisesti tai jopa helposti (KUVIO 4). Tietoa on etsitty laajalti internetin avulla mm. Finlexin sivuilta. Myös työvoimatoimiston, TE-keskuksen, Maaseudun työnantajien liiton, työehtosopimuksien, oppilaitoksen sekä 4H:n toiminnan ohjaajan kautta on haettu tietoa. Pienen osan mielestä tietoa on saatavilla heikosti ja vain yhden mielestä hyvin helposti. Suurimman osan mielestä vastanneista tarvetta ja käyttöä olisi työlainsäädännöstä ja työhjeista koostuvalle oppaalle.

KUVIO 4. Yrittäjien mielipide tiedon saannista koskien nuoria työntekijöitä (n=34).

Vastaajat toivoivat oppaan sisältävän tietoa erityisesti työnantajan ja työntekijän velvollisuuksista, nuorille sopivista töistä, työaikasäädöksistä sekä työturvallisuussäädöksistä. Myös työsopimuksen solmimiseen ja purkamiseen haluttiin informaatiota sekä palkan maksun periaatteisiin ja tarttuvien tautien ehkäisyyn (KUVIO 5).

KUVIO 5. Yrittäjien toiveet työohjeoppaiden sisällöstä (n=34).

Viimeiseksi kysimme, haluavatko kyselyyn vastanneet yrittäjät jatkaa edelleen Maaseutuammattiin ry:n kummeina. Positiivista oli huomata, että valtaosa vastanneista tahtoi jatkossakin olla yhdistyksen kummiyrittäjänä ja tarjota nuorille yrityksestään kesätyö- tai harjoittelupaikkaa. Vain muutama oli vastannut, ettei tahdo/voi juuri tänä vuonna ottaa yritykseensä nuorta työntekijää tai harjoittelijaa, mutta ehkä tulevaisuudessa. Yrittäjät voisivat tarjota nuorille töitä muutamasta viikosta muutamaan kuukauteen, useimmiten kesäaikaan, jolloin tilapäistyöntekijöiden tarve on maaseutualueilla suurin. Vastaajien keskuudessa eniten nuorille olisi tarjolla joko kuukauden tai yli kuukauden kestäviä työsuhteita. Monesti maatalouden ja maaseudun ammateissa kaikista kiireisimmät sesonkiajat

kestävät juuri yhdestä kuukaudesta n. kolmeen kuukauteen. Tällöin työvoiman tarve on suurin. Työhön oppiminen kestää kuitenkin oman aikansa, varsinkin jos työntekijällä ei ole aikaisempaa kokemusta kyseisen alan töistä. Tällöin lyhyemmässä ajassa kuin kuukausi, työntekijä hädin tuskin ehtii edes oppia "talon tavoille" ja näin ollen työntekijästä saatava hyöty työtaakan keventämisestä jää heikoksi.

Suurin osa kyselyyn vastanneista on myös valmiita maksamaan rahallista palkkaa kesätyöntekijöille ja n. kolmannes olisi valmis maksamaan rahallista palkkaa myös työelämäharjoittelijalle. Vain 5 vastaajista ei olisi lainkaan halukas maksamaan rahallista palkkaa tilalla työskentelevälle alaikäiselle työntekijälle.

6 TYÖOHJEET NUORILLE JA TYÖNANTAJILLE

6.1 Oppaiden laadinta

Oppaiden laadinta aloitettiin syksyllä 2012 miettimällä, mitä kaikkea on otettava huomioon kun palataan alaikäistä työntekijää. Oppaista pyrittiin tekemään mahdollisimman yksinkertaiset ja pelkistetyt eli siis mahdollisimman lukijaystävälliset. Keväällä 2013 suoritimme kyselytutkimuksen toimeksiantajan kummiyrittäjille. Tutkimuksella selvitettiin, mitkä alaikäisen nuoren palkkaamiseen ja työhönottamiseen liittyvät asiat yrittäjät kokevat kaikista hankalimmiksi selvittää ja joihin on ollut vaikeaa löytää tietoa itse. Vastauksien perusteella opas alkoi muovautua niin, että siinä pyrittiin painottamaan juuri niitä asioita, jotka kyselystä olivat selvästi pinnalle nousseet.

Nuorten opaan tavoitteena oli tehdä siitä mahdollisimman helppolukuinen ja yksinkertainen. Sen vuoksi se on työnantajille suunnattua opasta suppeampi ja sinuttelevampi. Se on lyhyt läpileikkaus, jonka tarkoituksena on että nuori oppii ymmärtämään velvollisuutensa ja oikeutensa toimiessaan työntekijänä. Opas on tarkoitettu kesätyöntekijöille. Lisäksi sen mukaan liitettäväksi tulee opas työelämäharjoittelijoille.

Oppaat saatiin valmiiksi toukokuussa 2012, jolloin ne siirrettiin Maaseutuammattiin ry:n toimesta heidän logojensa alle ja luettavaksi yhdistyksen nettisivuille. Oppaiden mukaan liitettiin myös palautelomake, jossa oppaita oli mahdollista päästä kommentoimaan. Valitettavasti palautetta ei juuri ole tullut.

6.2 Oppaiden sisältö

Oppaiden (Liitteet 2-4) sisältöön vaikutti kummiyrittäjille tehdystä kyselystä saadut vastaukset. Runko oppaiden sisällöstä oli luotu jo toki aiemmin sen perusteella, mitkä asiat me tekijät tunsimme tärkeiksi ja joista meidän mielestämme oli hankalinta etsiä tietoa itsenäisesti. Sisällössä painotamme erityisesti työnantajien ja työntekijöiden velvollisuuksia, työturvallisuutta sekä suojainten käyttöä.

Koemme itse, että nämä asiat ovat tärkeimpiä ottaa huomioon työskennellessä tapaturma-alttiissa ammateissa ja nämä ovat myös niitä seikkoja, jotka työntouhussa helposti unohtuvat tai kiireen vuoksi ne laiminlyödään. Sen myötä koimme myös tärkeäksi sivuta vakuuttamista. Vaikka työnantaja onkin velvollinen vakuuttamaan työntekijät, on työntekijällä itsellään hyvä olla myös tapaturma- ja sairaskuluvakuutus kaiken varalle sillä useimmiten maataloudessa tapahtuneet tapaturmat ja ammattisairaudet tahtovat jättää jälkensä pitkäaikaissairauksien muodossa ja sen myötä tapaturmien ennaltaehkäisyyn tulee panostaa entisestään eikä yhtään pikkuvahinkoakaan tule sallia.

7 PÄÄTÄNTÖ

Tämä opinnäytetyön tekeminen on ollut hyvin monipuolinen kokemus, sillä olemme saaneet tutustua työn pohjalta moniin erilaisiin maaseutuyrityksiin ja niiden sidosryhmiin. Opinnäytetyömme lähti käyntiin jo vuoden 2012 syksyllä ja suunnitelmaseminaarin pidimme marraskuun loppupuolella. Työohjeoppaiden ensimmäiset versiot valmistuivat keväällä 2013, jolloin ne julkaistiin myös Maaseutuammattiin ry:n nettisivuilla. Väliseminaarin pidimme 4.11.2013, jolloin tavoitteeksi asetettiin, että työmme on palautuskunnossa tammikuussa 2014.

Keväällä 2013 teimme projektiopintomme TUUMA-hankkeelle, jossa olimme mukana koulutuspäivän järjestämisessä. Projektiopinnot tukivat hyvin opinnäytetyömme aihetta. Lisäksi linkitimme opinnäytetyömme tutkimusmenetelmien opintojaksoon, jolloin toteutimme opinnäytetyömme kyselyn ja sen analyysin.

Olemme saaneet runsaasti esiintymiskokemusta käydessämme puhumassa opinnäytetyöstämme ja sen tekemisestä mm. Maalle hommiin- seminaarissa sekä TUUMA-hankkeen koulutuspäivässä keväällä 2013. Erityisesti tietomme ovat karttuneet työturvallisuuteen liittyvissä asioissa. Olemme oppineet, että työnantajalla on paljon erilaisia velvollisuuksia ja työntekijän palkkaamiseen liittyy paljon vastuuta. Mutta vastuuta on osattava työntekijänkin kantaa, nuoresta iästään huolimatta.

Työmme lähteet ovat olleet pääasiassa kirjallisuus- ja internetlähteitä, mutta lisäksi teimme myös asinatuntijahaastattelun, jossa haastattelimme LähiTapiolassa työskentelevää Teuvo Partasta. Häneltä saimme hyvää tietoa työntekijöiden vakuuttamisesta ja siitä, mitä kaikkea vakuuttamisessa on hyvä ottaa huomioon.

Laatimiimme oppaisiin olemme tyytyväisiä, sillä ne ovat selkeät ja uskomme niiden olevan hyvä läpileikkaus työturvallisuuteen liittyvistä säädöksistä ja palkanmaksun periaatteista. Lisäksi ne ovat helposti päivitettävissä tulevaisuudessakin. Uskomme, että oppaista on todellista hyötyä tulevaisuudessa niin nuorille työntekijöille kuin heidän työnantajilleen. Loppujen lopuksi oppaita tehtiin kolme: TET-harjoittelijoiden opas, nuorten työntekijöiden opas sekä yrittäjien opas.

Työ on hioutunut ja muuttanut muotoaan useaan kertaan kuluneen 1,5 vuoden aikana. Kun nuorten opasta lähdettiin tekemään ensimmäistä kertaa, oli sen tarkoitus sisältää myös TET-harjoittelijoiden osuus. Keväällä 2013 kuitenkin totesimme toimeksiantajien kanssa oppaan olevan toimivampi, jos TET-harjoittelijoiden osuus poistettaisiin ko. oppaasta ja siitä tehtäisiinkin täysin oma, tiivistetympi versio.

Näin ollen syksyllä 2013 aloimme kirjoittaa TET-opasta sekä opinnäytetyömme kirjallista osuutta. Myös työohjeoppaita hiottiin vielä kirjoitusvirheiden ja muutamien lisäyksien vuoksi aina tammikuulle 2014 asti.

Kirjallinen työ osoittautuikin aika haasteelliseksi tehdä, sillä alueiden rajaaminen tuntui välillä haastavalle ja siihen tarvitsimme apua, jottei työhön tulisi tarpeettoman paljon toistoa. Kirjallisen osuuden työstäminen lähtikin oikeastaan kunnolla käyntiin vasta väliseminaarin jälkeen, jossa saimme paljon hyödyllisiä neuvoja, mitä kirjallisen tuotoksen tulisi sisältää. Väliseminaarin jälkeen kirjalliseen työhömmme uusina asioina tulivat ohjeet, kuinka toimia hätätilanteissa sekä kerroimme missä asioissa työsuojeluviranomaisilta on saatavissa apua. Myös paljon oppaissa jo kertaalleen mainittuja asioita karsittiin pois tai tiivistettiin alkuperäisiin versioihin nähden.

Myös kummiyrittäjille tehdyn kyselyn analysointi tuntui haasteelliselle, mutta siihen vaikutti osaltaan vähäiseksi jääneet ja osittain puutteelliset vastaukset. Analyyseistä tehtiin myös monta versiota, sillä kysely toteutettiin tutkimusmenetelmät- opintojakson kurssityönä. Opintojaksolla tekemäämme tutkimusta tuloksineen ei ollut järkevää esittää koko laajuudessaan tässä kirjallisessa työssä, koska siinä kyseltiin myös kummiyrittäjien halukkuudesta jatkaa yhdistyksessä ja yrittäjien tyytyväisyydestä yhdistyksen toimintaan. Nämä eivät suoranaisesti koskeneet opinnäytetyötämme ja sen vuoksi kyselystä on poimittu tuloksineen vain kaikista olennaisimmat asiat, jotka vaikuttivat oppaiden laadintaan.

Vaikka aikataulu vaikuttikin aluksi hieman kireälle ja kiire on välillä vaivannut, uskomme selviytyneemme työstä hyvin. Tulevaisuudessa oppaat ovat Maaseutuammattiin ry:n käytettävissä sekä muokattavissa. Oppaat ovat helposti päivitettävissä muodossa, joten tiedon vanhentuessa ne voidaan helposti päivittää ajantasaisiksi.

LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT

AJOKORTIT JA TUTKINNOT. Liikenteen turvallisuusvirasto. [viitattu 2014-27-01.] Saatavissa:
http://www.trafi.fi/tieliikenne/ajokortit_ja_tutkinnot

AMPER, Maarit. 2014-01-15. Työelämäharjoittelun käytänteet [sähköpostiviesti]. Vastaanottaja Anni Heiskanen. [Tulostettu 2014-01-18.]

ELÄKE- JA VAKUUTUSMAKSUT. Työsuojeluhallinto. [viitattu 2013-15-11.] Saatavissa:
<http://www.tyosuojelu.fi/fi/elake-vakuutusmaksut>

HEIKKINEN, Anna-Maarit. 2010. Kuulosuojainten käyttö. [digikuva]. Sijainti:Kuopio:Tekijän sähköiset kokoelmat.

HEIKKINEN, Anna-Maarit.2011. Tarttuvien eläintautien ehkäiseminen. [digikuva]. Sijainti:Ilalumi: Tekijän sähköiset kokoelmat.

HEIKKINEN, Anna-Maarit.2011. Traktorilla työskentely. [digikuva]. Sijainti:Ilalumi: Tekijän sähköiset kokoelmat.

HEIKKINEN, Anna-Maarit.2011. T-kortin suorittaminen. [digikuva]. Sijainti:Ilalumi: Tekijän sähköiset kokoelmat.

HENKILÖSUOJAIMET. Mela. [viitattu 2013-23-10.] Saatavissa:
<http://www.mela.fi/fi/tyohyvinvointi/tyoturvallisuus/henkilonsuojaimet>

KORTE, Henna, MYLLYRINNE, Kristiina 2012. Ensiapu. 1. painos. Espoo: Wellprint.

LAKI NUORISTA TYÖNTEKIJÖISTÄ (998/1993). Finlex. [viitattu 2013-23-10.] Saatavissa:
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19930998>

LÄTTI, Markku, MATTILA, Tiina ja SINISALO, Alina 2010. Työntekijöiden perehdyttäminen ja työnopastus puutarha- ja maataloustuotannossa. Nurmijärvi: TTS tutkimuksen raportteja ja oppaita 43.

MAASEUTUELINKEINOJEN TYÖEHTOSOPIMUS 2012-2014. Maaseudun työnantajaliitto [viitattu 2013-23-10.] Saatavissa: <http://www.puuliitto.fi/files/2875/Maaseutu-tes-2012-2014.pdf>

MAASEUTUAMMATTIIN RY 2013. Maaseutuammattiin Ry:n kotisivut. [viitattu 2013-10-08.] Saatavissa: <http://maaseutuammattiin.fi/aloitus>

MONIMUOTOINEN/TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ. Virtuaali AMK. [viitattu 2014-01-20.] Saatavissa:

<http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojaksot/030906/1113558655385/1154602577913/1154670359399/1154756862024.html>

NUORET TYÖNTEKIJÄT. Työsuojeluhallinto. [viitattu 2013-23-10.] Saatavissa:

http://www.tyosuojelu.fi/fi/nuoret_tyontekijat

PALKANMAKSU. Työsuojeluhallinto. [viitattu 2013-26-11.] Saatavissa:

<http://www.tyosuojelu.fi/fi/palkanmaksu>

PARTANEN, Teuvo. 2013-11-15. Rahoitus- ja vakuutusneuvoja. [Haastattelu]. Iisalmi: LähiTapiola.

STM:N ASETUS NUORILLE TYÖNTEKIJÖILLE SOPIVIEN KEVYIDEN TÖIDEN ESIMERKKILUETTELOSTA. Finlex. [viitattu 2013-23-10.] Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2012/20120189>

STM:N ASETUS NUORILLE TYÖNTEKIJÖILLE VAARALLISTEN TÖIDEN ESIMERKKILUETTELOSTA. Finlex. [viitattu 2013-23-10.] Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2012/20120188>

TARTTUVAT ELÄINTAUDIT. ETT – Eläintautien torjuntayhdistys Ry. [viitattu 2013-14-11.] Saatavissa: http://www.ett.fi/tarttuvat_taudit/yleista

TYÖAIKALAKI (605/1996). Finlex. [viitattu 2013-23-10.] Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19960605>

TYÖNTEKIJÄIN RYHMÄHENKIVAKUUTUS. TRHV. [viitattu 2014-20-01.] Saatavissa:

<http://www.trhv.fi/fi/vakuutuskuvaus/>

TYÖSSÄOPPIMISEN TYÖSUOJELU MAATALOUSALAN PERUSTUTKINNOSSA. Opetushallitus. [viitattu 2013-23.10.] Saatavissa:

http://www.oph.fi/download/49241_tyossaoppimisen_tyosuojelu_maatalousala.pdf

TYÖSOPIMUSLAKI (55/2001). Finlex. [viitattu 2013-26-11.] Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010055>

TYÖTURVALLISUUSLAKI (738/2002). Finlex. [viitattu 2013-23-10.] Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738>

TYÖTURVALLISUUDEN OPETTAMINEN MAATALOUDEN PERUSTUTKINNOSSA. Seinäjoen koulutus-
kuntayhtymä. [viitattu 2013-23-10.] Saatavissa:

<http://www.sedu.fi/tyoturvallisuus/pdf/maatalous.pdf>

VALTIONEUVOSTON ASETUS NUORILLE TYÖNTEKIJÖILLE ERITYISEN HAITALLISISTA JA VAARALLISISTA TÖISTÄ (475/2006). Finlex. [viitattu 2013-23-10.] Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060475>

VUOSILOMA. Työsuojelu. [viitattu 2013-15-11.] Saatavissa: <http://www.tyosuojelu.fi/fi/loma>

LIITE 1: Kyselylomake kummiyrittäjille

1. Tilan tiedot
 - ✓ Nimi

2. Tilan päätuotantosuunta?
 - ✓ Maidontuotanto
 - ✓ Naudanlihan tuotanto
 - ✓ Emolehmätuotanto
 - ✓ Sianlihan tuotanto
 - ✓ Kasvinviljely
 - ✓ Koneurakointi
 - ✓ Puutarhatuotanto
 - ✓ Matkailu, erä- tai kalatalous
 - ✓ Hevostalous
 - ✓ Lammastalous
 - ✓ Siipikarjatalous
 - ✓ Vuohenmaidon tuotanto
 - ✓ Metsätalous
 - ✓ Jokin muu, mikä? (Avoin vastauskenttä!)

3. Onko tilalla aiemmin työskennellyt alaikäisiä työntekijöitä?
 - ✓ Kyllä (kysymykset 4,5 ja 6)
 - ✓ Ei

4. Jos vastasit kyllä, tilalla on työskennellyt
 - ✓ Tilan omia lapsia
 - ✓ Tilan ulkopuolisia alaikäisiä työntekijöitä

5. Jos vastasit kyllä, niin onko alaikäinen työntekijä ollut suorittamassa:
 - ✓ Työelämäharjoittelua (TET)?
 - ✓ "Taksvärkkiä"?
 - ✓ Ammatillista harjoittelua?
 - ✓ Kesä- tai muuta työsuhdetta?

6. Jos vastasit kyllä, tilan kokemus alaikäisistä työntekijöistä on ollut
 - ✓ Huono
 - ✓ Hyvä
 - ✓ Erinomainen

7. Yrittäjien oma arvio tietämyksessään alaikäisiä työntekijöitä koskevista säädöksistä?
 - ✓ Heikko
 - ✓ Vähäinen
 - ✓ Kohtalainen
 - ✓ Hyvä

8. Oletko hankkinut itsenäisesti tietoa alaikäisiä työntekijöitä koskevista säädöksistä?
 - ✓ Kyllä, mistä? (AVOIN VASTAUSKENTTÄ!)

- ✓ En ole

9. Koetko, että tietoa alaikäisiä työntekijöitä koskevista säädöksistä on saatavilla:

- ✓ Heikosti
- ✓ Kohtalaisesti
- ✓ Helposti
- ✓ Hyvin helposti

10. Koetko tarpeelliseksi oppaan työlainsäädännöstä ja työohjeista koskien alaikäistä työntekijää maataloudessa?

- ✓ Kyllä
- ✓ Ei

11. Minkälaista tietoa haluaisit oppaan sisältävän? (voit rastittaa useamman vaihtoehdon)

- ✓ Työnantajan velvollisuudet
- ✓ Työntekijän velvollisuudet
- ✓ Mitä työtä nuori saa tehdä
- ✓ Työsopimuksen solmiminen
- ✓ Työntekijä perehdyttäminen
- ✓ Työsopimuksen päättäminen
- ✓ Työaikasäädökset
- ✓ Työturvallisuussäädökset
- ✓ Tarttuvien tautien ehkäisy
- ✓ Palkanmaksun periaatteet
- ✓ Muu tieto, mikä?

12. Kiinnostaako maatalaanne/yritystänne jatkaa Maaseutuammattiin ry:n "kummitilana"?

- ✓ Kyllä
- ✓ Ei
- ✓ Ei tänä vuonna, mutta myöhemmin

13. Voitteko tarjota alaikäisille työntekijöille kesätyö- tai työelämäharjoittelumahdollisuutta kesälä/syksyllä 2013?

- ✓ Kyllä
- ✓ Ei

14. Minkälaista työtä voisitte tarjota nuorille? (voitte valita useamman vaihtoehdon)

- ✓ TET-jaksolla peruskoulun 8. – 9. luokkalaisille
- ✓ Taksvärkkipäivää peruskoulun yläasteen oppilaille
- ✓ Työssäoppimispaikkaa 2. asteen opiskelijoille
- ✓ Harjoittelupaikkaa ammattikorkeakoulun opiskelijoille
- ✓ Kesätyötä koululaisille
- ✓ Muuta työtä nuorille, mitä? (AVOIN VASTAUSKENTTÄ!)

15. Minkä pituisen työjakson voitte tarjota?

- ✓ 1 viikko
- ✓ 2-3 viikkoa
- ✓ 1 kuukausi
- ✓ enemmän kuin 1 kuukausi

16. Onko tilanne halukas maksamaan rahallista palkkaa työelämäharjoittelijalle tai kesätyöntekijälle?

- ✓ Kyllä, työelämäharjoittelijalle
- ✓ Kyllä, kesätyöntekijälle
- ✓ Ei ole halukas maksamaan

17. Kommentteja, kehitysehdotuksia Maaseutuammattiin ry:lle

- ✓ Avoin vastauskenttä

TYÖOHJEOPAS

Nuoret työntekijät

TEKIJÄ/T: Anna-Maarit Heikkinen
Anni Heiskanen
LMA0S1

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	3
2	TYÖSOPIMUKSEN SOLMIMINEN JA PALKAN MAKSUN PERIAATTEET	4
3	NUORELLE SOPIVAT TYÖT	5
3.1	Nuorelle sopivia kevyitä töitä tilalla.....	5
3.2	Nuorilta kielletyt ja rajoitetut työt.....	6
4	TYÖNTEKIJÄN VELVOLLISUUDET	8
5	NUOREN TYÖNTEKIJÄN TYÖAJAT.....	9
6	TOIMINTA HÄTÄTILANTEISSA.....	10
7	TARTTUVIEN ELÄINTAUTIEN EHKÄISY.....	11

1 JOHDANTO

Hei Sinä Nuori!

Pitelet kädessäsi juuri sinulle tarkoitettua opasta sillä tämä opas on tarkoitettu kaikille maaseudun ammateissa työskentelystä kiinnostuneille ja jo työskenteleville nuorille kesätyöntekijöille. Nuori työntekijähän on iältään 13–17-vuotias henkilö. Maaseudun ammatit tarjoavat nuorelle monenlaista työtä ja ovat hyviä työllistämään kesäkausina. Monesti nuoren ensimmäinen työpaikka voi olla työelämäharjoittelu- tai kesätyö. Miksei se siis voisi olla vaikka vanhempien omistamassa maatalousyrityksessä, jonkun naapurin, sukulaisen tai vaikkapa **Maaseutuammattiin ry:n** kummitila tai yritys?

Tämä opas sisältää hyvin tiivistetysti työturvallisuuteen, palkkaukseen ja työntekijän velvollisuuksiin kuuluvia asioita ja sen on tarkoitus olla helposti luettava opas. Nämä kaikki oppaassa esitetyt säädökset koskevat myös kotitilallaan työskenteleviä nuoria. Tästä oppaasta löydät myös työsopimusmallin täyttöohjeineen käyttöösi.

Muistathan myös sen, että sinun tulee olla vakuutettu joko työnantajan puolesta tai että omat vakuutuksesi ovat riittävät korvaamaan mahdollisissa vahinkotilanteissa syntyvät loukkaantumiset tai vahingot!

Tämä opas on tarkoitettu käyttöön kesällä 2013 maaseutualan ammateissa työskenteleville nuorille ja saadun palautteen perusteella opas on tarkoitus muokata viimeiseen muotoonsa syksyllä 2013. Tämä työ toteutetaan Maaseutuammattiin ry:n antamana opinnäytetyön toimeksiantona.

2 TYÖSOPIMUKSEN SOLMIMINEN JA PALKAN MAKSUN PERIAATTEET

Kun olet sopinut työpaikasta tilan kanssa, tulee sinun tehdä työsopimus joko suullisesti, kirjallisesti tai sähköisesti. Nämä kaikki ovat yhtäläillä päteviä, mutta mahdollisten riitatilanteiden tai epäselvyyksien välttämiseksi kirjallinen sopimus on aina turvallisin vaihtoehto.

Kirjallisesta tai sähköisestä työsopimuksesta tulee löytyä ainakin seuraavat asiat:

- Työsopimuksen solmivat osapuolet (työntekijä ja työnantaja)
- Työsuhteen alkamisajankohta, määräaikaisen työsopimuksen kesto sekä mahdollinen peruste määräaikaisuudelle
- Mahdollinen koeaika
- Työpaikan yhteystiedot
- Pääasialliset työtehtävät
- Työssä sovellettava työehtosopimus (maaseutuelinkeinojen työehtosopimus)
- Palkan ja muiden vastikkeiden määräytymisen perusteet
- Palkanmaksukausi
- Säännöllinen työaika
- Lomapäivien määräytyminen
- Määräaikainen kesätyösopimus raukeaa automaattisesti määräajan umpeutuessa.

Työsopimuksessa tulee olla myös työntekijälle maksettavan palkan suuruus ja mahdolliset luontaisedut (ruoka ja/ tai asuminen työpaikalla).

Luontaisetujen määrät vuonna 2014:

- Täysihoidetu (sisältää asunnon, valon, lämmön ja ravinnon) 468€/kk yhdessä huoneessa ja 450€/kk yhteishuoneessa
- Ravintoetu 6,10€ ateriala kohti
- Asuntoetu (määräytyy asunnon iän mukaan)
 - o ennen vuotta 1984 valmistuneessa keskuslämmitteisessä asunnossa 114,8 €/kk
 - o vuosina 1984-1991 valmistuneessa keskuslämmitteisessä asunnossa 117,85 €/kk
 - o vuonna 1992 tai myöhemmin valmistuneessa keskuslämmitteisessä asunnossa 125€/kk

Lisätietoa luontaiseduista löydät [täältä!](#)

Yleisimmin palkka määräytyy työhön käytetyn ajan (ns. tuntipalkka tai aikapalkka) tai työn tuloksen (ns. suorituspalkka) mukaan. Työsopimuslomakkeen ja sen täyttöohjeet löydät [tästä!](#)

Maaseutuelinkeinojen työehtosopimus kertoo oppisopimusopiskelijan, harjoittelijan, koululaisen tai alan töihin perehtyvän nuoren palkkauksesta, että peruskoulussa tai lukiossa opiskelevalla maksetaan vähintään 70 % työn vaatimusryhmä 1 palkasta. Vaatimusryhmä 1:n palkka 1.4.2012–31.1.2014 on 8,04 euroa / tunti. Tämän perusteella saadaan kesätyöntekijän palkaksi laskettua $8,04 \text{ €} \times 0,7 = \sim 5,63 \text{ €/tunti}$. Tämä on siis bruttopalkka, eli palkka ennen verojen pidätystä ja luontaisetujen vähennystä. Tästä jäljelle jäävä palkka on nettopalkka, eli työntekijälle lopulta käteen jäävä palkka.

Päivä-/tai sitä lyhyemmältä ajalta laskettava palkka on maksettava kaksi kertaa kuukaudessa. Työsuhteen päättyessä työntekijän lopputili on maksettava viipymättä tai viimeistään neljän työpäivän kuluessa. Palkka maksetaan pankkiin sinun ilmoittamaallesi pankkitilille. Sen lisäksi sinun tulee toimittaa palkanmaksua varten työnantajalle verokortti, jonka saat verotoimistosta tai nettipankin tunnuksilla internetistä vero.fi- sivuilta.

Maaseutuelinkeinojen työehtosopimuksen mukaisesti määräaikaiselle työntekijälle, jonka työsuhde on jatkunut alle vuoden verran, tulee maksaa työsopimuksen päättyessä lomakorvaus, joka on 12,5 % työansioista.

Määräaikaisessa työsopimuksessa on määritelty aika tai urakka, jonka loppuun saatettua työsuhde loppuu. Mikäli itse haluat päättää työsuhteesi ennen sovittua päättymisaikaa, sinulla on 14 päivän irtisanomisaika alle vuoden työsuhteessa. Työsopimuksesi päättyessä työnantajan on annettava sinulle pyynnöstä työtodistus.

3 NUORELLE SOPIVAT TYÖT

Työnantajan tulee perehdyttää sinut tilan työskentelytapoihin ja työlaitteisiin heti työsuhteen alussa. Työnantajalla on velvollisuus huolehtia siitä, että työskentelyolosuhteet ovat turvalliset ja että toiminta on erilaisten säädösten ja määräysten mukaista. Sinun kannattaa omalta osaltasi huolehtia siitä, että noudatat myös niitä. Seuraavassa kerrotaan, mitä töitä tilalla saat tehdä ja mitkä työt ovat sinulta nuorena työntekijänä kiellettyjä.

3.1 Nuorelle sopivia kevyitä töitä tilalla

Töitä, joita 14-vuotias (tai 13-vuotias, joka samana kalenterivuonna täyttää 14) saa tehdä, ovat:

- vaarattomien kotieläinten ruokinta
- poiminta-, istutus-, ja aputyöt
- puhtaanapito ja siivoustyöt: huoneistojen, kuten toimistojen siivoaminen ilman että työssä käsitellään terveydelle haitallisia kemikaaleja
- kevyet varastotyöt ja tavaroiden vastaanottaminen
- lajittelu ja käsittelytyöt sekä laskenta ja merkitsemistyöt varastoissa
- muut kevyet työt, kuten esim. kotitaloustyöt

Kuva 1. Vaarattomien kotieläinten hoitotöihin kuuluu mm. vasikoiden juottaminen. (Heiskanen 2011).

3.2 Nuorilta kielletyt ja rajoitetut työt

Seuraavassa luetellaan töitä, joita alle 16-vuotias työntekijä ei saa tehdä. 16 vuotta täyttänyt nuori saa tehdä kyseisiä töitä, jos hänen turvallisuudestaan on huolehdittu niin, ettei loukaantumisvaaraa ole.

- Et saa käyttää
 - o mm. laserlaitteita, sirkkeliä, pyörösahaa, vannesahat, höyläkonetta, moottorisaha, traktoria, jossa ei ole turvaohjaamoja, kaivinkonetta, moottorikelkkaa eikä mönkijää vaativissa olosuhteissa eikä henkilönostinta
- Työssä et saa käsitellä
 - o vaarallisia, haitallisia kemikaaleja ja kasvinsuojeluaineita, asbestia eikä lyijyä
 - o työ-ympäristössä ei saa olla tupakansavua
- Kiellettyjä ovat myös työt
 - o joissa voimakas melu voi aiheuttaa kuulovaurion
 - o työt voimakkaasti tärisevillä työkoneilla
 - o työt erityisen korkeassa tai matalassa ilmanpaineessa sekä
 - o työt, joissa voi altistua terveydelle vaaralliselle kylmyydelle tai kuumuudelle
 - o jännite- ja sähkötyöt
 - o raskaiden taakkojen kantaminen
 - o et saa nostaa taakkoja, joiden paino ylittää jatkuvasti 20 kg miehillä ja 15 kg naisilla

Kuva 2. Kuvan traktoria nuori työntekijä ei saa kuljettaa, sillä siinä ei ole vaadittua turvaohjaamoja. (Heikkinen 2008).

Työskentely vaarallisten tai arvaamattomien eläinten kanssa on kielletty samoin

- o maanalaiset työt, rakennusten purkutyöt, räjäytystyöt sekä säiliötyöt, joissa tukehtumisvaara, pylväs- ja mastotyöt.

Kuva 3. Maataloustyöt hoidetaan nykyään isoilla koneilla, joiden käyttö vaatii harjoittelua ja perehtymistä. (Heiskanen 2012).

4 TYÖNTEKIJÄN VELVOLLISUUDET

Työturvallisuudesta ensisijainen vastuu on työnantajalla, mutta myös sinulla työntekijänä, eli tässä tapauksessa kesätyöntekijänä, on omalta osaltasi vastuu omasta sekä muiden työntekijöiden turvallisuudesta.

Työturvallisuuteen liittyviä nuoren työntekijän velvollisuuksia ovat:

- Ilmoittaa ennen työn alkamista mahdollisista työturvallisuuteen liittyvistä fyysisistä tai psyykkisistä seikoista työnantajalle (esim. sairaudet, kuten epilepsia tai diabetes)
- Tutustua työpaikan työ- ja turvallisuusohjeisiin sekä mahdollisten vaarallisten kemikaalien käyttöturvallisuuteen ja säilytyspaikkoihin
- Noudattaa työpaikan ohjeita työskentelytavoista, työturvallisuudesta ja työsuojelusta
- Pitää työpaikka siistinä ja järjestyksessä
- Olla huolellinen ja tarkka työssään, jottei aiheuta vaaratilanteita itselleen tai muille työntekijöille
- Kysyä tarvittaessa neuvoa tai ohjeita työn tekemisestä, työturvallisuudesta tai työtavoista
- Käyttää töitä tehdessään asianmukaista ja turvallista vaatetusta ja tarvittaessa suojavarusteita (esim. karkisuojatut kumikengät eläintenhoitotyössä, naulasuojatut kengät rakennuksilla työskennellessä, kuulosuojaimet konetöissä, hengityssuojaimet pölyisessä ympäristössä, vaatteita, joissa ei ole takertumis- ja kiinnijäänti vaaraa)
- Työntekijä voi kieltäytyä tekemästä työtä tai työtehtäviä, mikäli työnantajalla ei ole antaa työntekijälle riittävää suojavaatetusta ja suojaimia
- Ilmoittaa työnantajalle viipymättä työturvallisuutta vaarantavista asioista tai tarvittavien suojavarusteiden puuttumisesta (esim. kuulosuojaimet, hengityssuojaimet, suojakäsineet)
- Ottaa selvää, mistä työpaikan ensiapuvälineet löytyvät, pelastusteistä ja mahdollisten alkusammutus laitteiden sijainnista
- Muistathan, että kuljettaaksesi maataloustraktoria tarvitset T-ajokortin, jonka voi suorittaa 15-vuotiaana!

5 NUOREN TYÖNTEKIJÄN TYÖAJAT

- 13–14-vuotiaiden säännölliseksi päivittäiseksi työajaksi on määritelty enintään 7 tuntia vuorokaudessa, eli 35 tuntia viikossa. Ylitöiden teettäminen on kielletty.
- Työajan tulee olla klo 8.00 - 20.00 välisenä aikana. Mikäli työnantajalla on painavat perusteet, työaika voi poikkeuksellisesti sijoittua klo 6.00 - 20.00 väliselle ajalle (esim. karjanhoitotyöt tai lastenvahtityöt).
- Työntekijällä on oikeus 30 minuutin ruokataukoon, mikäli hänen työaikansa on yli 4.30 tuntia vuorokaudessa.
- 13–14-vuotiaalla työntekijällä tulee olla oikeus yhtäjakoiseen 14 tunnin vuorokausilepoon ja 38 tunnin viikkolepoon.
- 15–17-vuotiaan työntekijän säännölliseksi työajaksi on määritelty 8 tuntia vuorokaudessa, niin että viikossa työtunteja tulee 40 tuntia.
- Työajan tulee sijoittua klo 6.00- 22.00. väliselle ajalle. Työntekijälle tulee olla 12 tunnin katkeamaton vuorokausilepo ja 38 tunnin viikkolepo. Lisäksi työntekijällä on oikeus 30 minuutin ruokataukoon, mikäli työpäivän pituus on yli 4.30 tuntia.
- Koska maataloudessa esiintyy paljon kausiluontoista työtä, esim. sadonkorjuut, on ajoittain tarvetta tehdä pidempiä työpäiviä. Näistä tulee sopia etukäteen ja kirjata mahdolliset sopimukset työaikojen joustavuudesta työsopimukseen.
- Ylityöt ovat sallittuja 15 – 17-vuotiaalle niin, että työpäivä voi kestää poikkeustilanteissa 9 tuntia vuorokaudessa, jolloin viikoittaiseksi työajaksi tulee 48 tuntia. Ylitöitä saa kuitenkin kertyä vuodessa vain 80 tuntia ja poikkeusluvalla lisäksi 40 tuntia.
- Vuorokautisten ylitöiden korvaaminen tapahtuu niin, että kahdelta ensimmäiseltä yli menevältä tunnilta maksetaan 50 %:lla korotettua palkkaa ja seuraavilta tunneilta 100 %:lla korotettua palkkaa. Viikoittaisesta ylityöstä maksetaan aina 50 %:lla korotettua palkkaa riippumatta kertyneistä tunneista.
- Sunnuntaityöhön tulee olla aina selvät perusteet eli työn luonne (kausityö, kuten esim. säästä riippuvainen sadonkorjuu) ja työntekijän suostumus. Sunnuntaityöstä tulee ainatyönantajan maksaa työntekijälle 100 %:lla korotettua palkkaa. Tätä palkkaa ei voida korvata vapaina.
- Mikäli sairastut etkä sen vuoksi pysty tulemaan töihin, sinun on heti ilmoitettava siitä työnantajalle. Työnantaja velvollinen maksamaan sinulle sairausajaltakin palkkaa. Mikäli työsuhteesi on kestänyt yli viikon mutta alle kuukauden, korvataan 50 % palkasta sairastumispäivän ja sitä seuraavien 9 päivän ajalta. Tätä varten sinun on kuitenkin pystyttävä todistamaan työkyvyttömyytensä esim. kirjallisen lääkärin todistuksen avulla.

6 TOIMINTA HÄTÄTILANTEISSA

Maatalousalan töissä tapaturmat ovat valitettavan yleisiä vielä nykyäänkin vaikka työturvallisuuteen ja tapaturmien ennaltaehkäisyyn panostetaan voimakkaasti. Sen vuoksi on tärkeää, että kaikki yrityksissä ja tiloilla työskentelevät osaavat toimia oikein hätätilanteissa. Tämä koskee myös tilalla työskenteleviä työssäoppijoita ja kesätyöntekijöitäkin. Karjatilalla on nykyään oltava voimassa olevat pelastussuunnitelmat, johon on merkitty alkusammutusvälineistön sijoittuminen sekä poistumisreitit tulipalon varalle. Pelastussuunnitelman olisi hyvä olla näkyvillä niin, että kaikki karjasuojassa työskentelevät voivat siihen tutustua, jotta kaikki osaavat toimia oikein hätätilanteessa.

Työpaikan ensiapuvalmiussuunnitelmaan on lisättävä ja merkittävä työtilojen pohjapiirros, joka sisältää merkinnät ensiapukaappien paikoista, silmänhuuhtelupullojen paikoista, alkusammutusvälineiden sijainnista ja varauloskäynneistä.

Pyydäthän työnantajaasi näyttämään sinulle alkusammutusvälineistön sijoittumisen tuotantorakennuksiin ja hätäpoistumistiet sekä kertomaan, mistä löydät ensiapuvälineistöt tarvittaessa!

Onnettomuuksien estäminen ei kuitenkaan aina onnistu, jolloin vahingon tapahtuessa:

- Pysähdy katsomaan ympärillesi ja tee nopea arvio: mitä on tapahtunut ja miten tilanteessa tulisi toimia?
- Hälytä tarvittaessa paikalle apua hätänumerosta (112)
- Mikäli paikalla on useampia auttajia, ottaa johtovastuun tilanteesta henkilö, jolle ensiavun antaminen on tutuinta
- Tilanteessa on muistettava oma ja muiden mahdollisten läsnäolijoiden turvallisuus. Ota siis huomioon ympäristö ja olosuhteet
- Ryhdy ensiaputoimiin.

7 TARTTUVIEN ELÄINTAUTIEN EHKÄISY

Tarttuvien eläintautien ehkäisy on niin eettisesti kuin myös elintarviketurvallisuuden kannalta tärkeää. Vastustamalla ja torjumalla tarttuvia eläintauteja varmistetaan, että elintarviketeollisuudella on käytössään puhdasta ja vaaratonta tuotetta jalostettavaksi.

Suomessa tarttuvien eläintautien tilanne on todella hyvä, sillä tilanne on yksi parhaimmista Euroopassa. Suomi on myös julistautunut salmonellavapaaksi maaksi. Eli siis salmonellaa ei esiinny kovinkaan yleisesti ja jos esiintyy, siitä on tehtävä ilmoitus ja ryhdyttävä toimenpiteisiin. Suomessa on myös hyvin tarkka kontrolli salmonellan suhteen.

Tilatasolla tarttuvien eläintautien ehkäisyyn kannattaa panostaa, sillä aina kun eläimet sairastuvat, tuotos heikkenee. Helpoimpia tapoja tarttuvien eläintautien ehkäisyyn on rajoittaa vierailijoiden pääsyä tuotantotiloihin kuten myös teuraskuskien. Mikäli tuotantotiloihin päästetään vierailijoita, tulisi heillä olla päällään puhtaat suojavaatteet ja jalkineet, mielellään tilan puolesta. Tuotantotiloihin ei tulisi koskaan päästää henkilöä/henkilöitä, jotka ovat matkustelleet ulkomailla ja joiden Suomeen kotiutumisesta on alle 48 tuntia mahdollisten eläintauti- ja salmonellatartuntojen vuoksi. Myös se tulee muistaa, että samoilla vaatteilla ja jalkineilla ei saa mennä toisiin tuotantotiloihin eikä toiselle tilalle!

Tuotantotiloissa työskentelevien tulee myös muistaa, ettei lantaisilla ja likaisilla jalkineilla saa kulkea ruokintatiloissa ja ruokintapöydillä. Niin tuotantotiloissa kuin tilan pihassa tulisi logistiikka suunnitella niin, ettei lanta- ja ruokintareitit kohtaisi koskaan. Myöskään mahdolliset teurasreitit eivät saisi kohdata koskaan ruokinta- ja lantareittien kanssa.

Kuva 4. Ethän koske eläimiin ilman syytä tai ilman omistajan lupaa? (Heiskanen 2012).

LÄHTEET

Eläinterveys ja eläntaudit. Evira.

Henkilösuojaimet. Mela.

Laki nuorista työntekijöistä. Oikeusministeriö.

Maaseutuammattiin ry:n www-sivut.

Maaseutuelinkeinojen työehtosopimus [verkkojulkaisu]. Maaseudun työnantajaliitto.

Nuoret työntekijät. Työnantajaliitto.

Palkanmaksu. Työsuojeluhallinto.

Tarttuvat taudit. ETT.

Työaikalaki (605/1996). Oikeusministeriö.

Työntekijäin ryhmähenkivakuutus. TRHV.

Työssäoppimisen työsuojelu maatalousalan perustutkinnossa [verkkojulkaisu]. Opetushallitus.

Työsopimuslaki (55/2001). Oikeusministeriö.

Työsuojelulaki (738/2002). Oikeusministeriö.

Työturvallisuuden opettaminen maatalouden perustutkinnossa [verkkojulkaisu]. Seinäjoen koulutus-
kuntayhtymä.

Vuosilomalaki (162/2005). Oikeusministeriö.

Liite 1.

Työtodistus (malli)

Työntekijä **etunimi sukunimi**

Syntymäaika **pv.kk.vuosi (vähintään, tarvittaessa hetu)**

Työajat **aikaväli, päivä- tai kuukausi-työaika**

Tehtävät **kerrotaan pääpiirteittäin**

Arviointi **annetaan työntekijälle vain hänen sitä pyytäessään (muutoin poistetaan tämä kohta työsopimuksesta). Yleensä kerrotaan:**

- **käytös**
- **työtaito**

Päiväys

Työnantaja

Allekirjoitus _____
nimenselvennys, titteli

TYÖOHJEOPAS

Maaseutuammattiin Ry:n kummiyrittäjille

TEKIJÄT: Anna-Maarit Heikkinen
Anni Heiskanen
Savonia-ammattikorkeakoulu

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	4
2	TYÖNANTAJAN VELVOLLISUUDET.....	5
3	TYÖNTEKIJÄN VELVOLLISUUDET	6
4	NUORELLE SOPIVAT TYÖT	8
4.1	Nuorelle sopivia kevyitä töitä	8
4.2	Nuorelle erityisen vaarallisia töitä	9
4.3	Nuorelle erityisen haitallisia töitä	10
4.4	Poikkeusluvut koskien erityisen haitallisia ja vaarallisia töitä	11
5	TYÖSOPIMUKSEN SOLMIMINEN	12
6	NUOREN TYÖHÖN PEREHDYTTÄMINEN	13
7	TYÖAIKASÄÄDÖKSET	14
8	TYÖTURVALLISUUSSÄÄDÖKSET	15
8.1	Vaaroilta suojautuminen.....	15
9	TOIMINTA HÄTÄTILANTEISSA.....	17
10	TARTTUVIEN TAUTIEN EHKÄISY	18
11	PALKANMAKSUN PERIAATTEET	19

Lähteitä ja linkkejä

Liitteet (työtodistusmalli)

1 JOHDANTO

Monet maatalousyrittäjät tarvitsevat sesonkiaikana lisätyövoimaa. Useimmiten työvoiman tarve tiloilla on suurimmillaan kevät- ja kesäaikana. Samaan aikaan keväisin moni nuori alkaa miettiä ja etsiä itselleen kesätyöpaikkaa.

Nuorella työntekijällä tarkoitetaan alaikäistä, alle 18-vuotiasta työntekijää. Alaikäistä työntekijää koskevat hieman erilaiset säädökset ja rajoitukset, kuin täysi-ikäistä. Nuori työntekijä voi kuitenkin olla oiva apu maatilan töissä ja tuoda helpotusta kiirehuippuihin omalla työpanoksellaan. Nuorissa on myös maa- ja metsätalouden tulevaisuus. Kesätyökokemuksensa perusteella nuori työntekijä voi hakeutua peruskoulun jälkeen alalle opiskelemaan ja näin meillä on mahdollisuus saada tulevaisuuden työntekijöitä sekä ammattilaisia alallemme.

Koska nuorta työntekijää koskevat erilaiset säädökset, kuin täysi-ikäisiä, olemme koonneet opinnäytetyönämme työohjeoppaan, joka pureutuu juuri alaikäisen työntekijän palkkausta ja ohjausta koskeviin seikkoihin. Työohjeopas toimii apuna maatalousyrittäjälle ja oppaasta käy ilmi myös työnantajan sekä työntekijän vastuukysymyksiä työsuhdetta solmiessa. Työohjeoppaan lainsäädännölliset seikat koskevat myös tilan omia lapsia heidän työskennellessään kotitilalla.

Työohjeoppaan pohjana oli helmi-maaliskuussa 2013 toteutettu opinnäytetyökysely, joka lähetettiin Maaseutuammattiin Ry:n kummitiloille sähköpostitse. Työohjeopas viimeistellään lopulliseen muotoonsa syksyllä 2013.

Terveisin

Anna-Maarit Heikkinen

Anni Heiskanen

Savonia-Ammattikorkeakoulun agrologiopiskelijat

2 TYÖNANTAJAN VELVOLLISUUDET

Työnantajalla on

- oikeus antaa työtehtävät ja määrätä, miten, missä ja milloin työ tehdään
- velvollisuus perehdyttää ja opastaa töiden tekemiseen sekä valvoa töiden tekemistä
- velvollisuus kohdella työntekijöitään tasapuolisesti
- velvollisuus noudattaa lakeja ja työehtosopimuksia

Lisäksi työnantajalle kuuluu riittävien työaikalainsäädännön määräämien lepoaikojen järjestäminen.

Maatalousyrittäjän velvollisuus on huolehtia kaikkien tilaan kuuluvien tilojen ja koneiden sekä laitteiden työturvallisuudesta niin, ettei niiden käyttäjille aiheudu niitä käyttäessä akuuttia vaaratilannetta. Työnantajan tulee noudattaa työturvallisuuslakia koskien koneita ja laitteita. Terveydelle vaarallisia aineita luovuttaessa hänellä on velvollisuus neuvoa ja opastaa aineiden oikeaoppiseen käsittelyyn. Työnantajan velvollisuuksiin kuuluu myös huolehtia työntekijän turvallisuudesta sekä työterveydestä (ks. kohta 8 TYÖTURVALLISUUSSÄÄDÖKSET).

3 TYÖNTEKIJÄN VELVOLLISUUDET

Työturvallisuudesta ensisijainen vastuu on työnantajalla, mutta myös työntekijällä on omalta osaltaan vastuuta omasta sekä muiden työntekijöiden turvallisuudesta. Nuorta maatalouden parissa työskentelevää työntekijää koskee sama vastuukysymys, kuin täysi-ikäistäkin työntekijää.

Työturvallisuuteen liittyviä nuoren työntekijän velvollisuuksia ovat:

- Ilmoittaa ennen työn tai harjoittelujakson alkamista mahdollisista työturvallisuuteen liittyvistä fyysisistä tai psyykkisistä seikoista
- Tutustua työpaikan työ- ja turvallisuusohjeisiin sekä mahdollisten vaarallisten kemikaalien käyttöturvallisuuteen (joko ohjatusti tai itsenäisesti)
- Noudattaa työpaikan ohjeita työskentelytavoista, työturvallisuudesta ja työsuojelusta
- Pitää työpaikka siistinä ja järjestyksessä
- Olla huolellinen työssään, eikä aiheuta vaaratilanteita käyttäytymisellään itselleen tai muille työntekijöille
- Kysyä tarvittaessa neuvoa tai ohjeita, mikäli esiintyy työtapoihin tai työturvallisuuteen liittyviä kysymyksiä
- Käyttää työskennellessään asianmukaista ja turvallista vaatetusta ja tarvittaessa suojavarusteita
- Työntekijä voi myös kieltäytyä tekemästä työtä tai työtehtäviä, joihin ei ole työnantajalta saatavilla asianmukaista suojavarustusta!
- Ilmoittaa työnantajalle viipymättä työturvallisuutta vaarantavista seikoista tai tarvittavien suojavarusteiden puuttumisesta
- Ottaa selvää työpaikan ensiapuvälineistä, toimintaohjeista hätätilanteissa ja rakennusten pelastusteistä.

Alle 15-vuotiasta työntekijää koskevat myös ajokorttilait, jolloin traktoreiden ja muiden ajettavien työkoneiden kuljettaminen ilman siihen oikeuttavaa T-luokan ajokorttia on kiellettyä. T-luokan ajokortin voi suorittaa 15-vuotiaana.

KUVA 1. T-luokan ajokortin voi suorittaa 15-vuotiaana (Heikkinen 2011).

Lisää ajokorteista ja ajo-oikeudesta [Liikenteen Turvallisuusvirastosta](#) sekä [Poliisilta](#).

4 NUORELLE SOPIVAT TYÖT

4.1 Nuorelle sopivia kevyitä töitä

Työministeriö on päätöksissään listannut luettelon, jossa määritellään 14 -vuotiaalle tai samana kalenteri vuonna 14 vuotta täyttävälle työntekijälle sopivat kevyet työt, jotka eivät aiheuta hänelle terveydellistä haittaa.

- vaarattomien kotieläinten ruokinta ja hoito
- poiminta-, istutus-, ja aputyöt
- puhtaanapito ja siivoustyöt: huoneistojen, kuten toimistojen siivoaminen ilman että työssä käsitellään terveydelle mahdollisesti haittaa aiheuttavia kemikaaleja
- kevyet varastotyöt ja tavaroiden vastaanottaminen
- lajittelu ja käsittelytyöt sekä laskenta ja merkitsemistyöt varastoissa
- muut kevyet työt, jotka työvaatimuksiltaan ja työympäristöltään sekä ruumiillisilta ja henkisiltä vaatimuksiltaan vastaavat edellä mainittuja vaateita

KUVA 2. Nuorelle sopivia kevyitä töitä ovat esimerkiksi vaarattomien kotieläinten hoito- ja ruokintatyöt (Heikkinen 2011).

4.2 Nuorelle erityisen vaarallisia töitä

Sosiaali- ja terveysministeriö ohjeistaa asetuksessaan nuorille työntekijöille vaarallisia töitä esimerkkiluettelon avulla. Alle 16-vuotiaita työntekijöitä ei saa käyttää esimerkkiluettelossa mainittuihin töihin. 16 vuotta täyttänyt nuori työntekijä voi tehdä luettelossa mainittuja töitä, mikäli työturvallisuudesta on huolehdittu riittävästi ja työssä käytettäviä aineista, laitteista tai olosuhteista ei aiheudu nuorelle vaaraa.

- Mekaaniset vaaratekijät
 - o mm. laserlaitteet, sirkkelit, pyörösahat, vannesahat, höyläkoneet, moottorisaha, traktori, jossa ei ole turvaohjaamaa, kaivinkone, moottorikelkka ja mönkijä vaativissa olosuhteissa, henkilönostin
- Kemialliset vaaratekijät
 - o vaaralliset, haitalliset kemikaalit ja kasvinsuojeluaineet, asbesti, ympäristön tupakansavu, lyjy
- Fysikaaliset vaaratekijät
 - o Työt, joissa voimakas melu voi aiheuttaa kuulovaurion, työt voimakkaasti värisevillä työkaluilla, työt erityisen korkeassa tai matalassa ilmanpaineessa, työt, joissa voi altistua terveydelle vaaralliselle kylmyydelle tai kuumuudelle
- Sähköiset vaaratekijät
 - o Jännite- ja sähkötyöt
- Ruumiillinen liikarastitus
 - o Raskaiden taakkojen kantaminen
 - o Ruumiillisen liikarastituksen vaara voi olla nostotyössä, jossa taakan paino ylittää jatkuvasti 20 kg miehillä ja 15 kg naisilla sekä muussa yksipuolisesti kuormittavassa työssä.
- Biologiset vaaratekijät
 - o Työskentely vaarallisten tai arvaamattomien eläinten kanssa
- Eräät työt
 - o Maanalaiset työt, rakennusten purkutyöt, räjäytystyöt, säiliötyöt, joissa tukehtumisvaara, pylväs- ja mastotyöt

KUVA 3. Työskentely traktorilla, jossa ei ole turvaohjaamaa luokitellaan nuorelle erityisen vaaralliseksi työksi (Heikkinen 2008).

4.3 Nuorelle erityisen haitallisia töitä

Nuorista työntekijöistä annetun lain mukaan työnantaja on velvollinen huolehtimaan, ettei työ ole haitaksi nuoren työntekijän ruumiilliselle tai henkiselle kehitykselle. Työ ei saa vaatia nuorelta työntekijältä suurempaa ponnistusta tai vastuuta hänen ikäänsä tai voimiinsa nähden.

Valtioneuvosto on asettanut nuorille työntekijöille erityisen haitallisista ja vaarallisista töistä edellytyksiä (TAULUKKO 1). Valtioneuvoston asetuksen 475/2006 mukaan nuori työntekijä voi tehdä taulukon 1 kohdissa 3-5. mainittuja työtehtäviä, mikäli paikalla on kokenut ja ammattitaitoinen henkilö ja tällöin työssäoppimissopimuksen liitteeksi tulee laatia selvitys valvonnan ja perehdyttämisen järjestämisestä. Selvitys tulee lähettää myös tiedoksi asianomaiselle työsuojeluviranomaiselle.

TAULUKKO 1. Valtioneuvoston asetuksessa 475/2006 mainitut nuorille työntekijöille erityisen haitalliset työt:

1	Työt, joissa esiintyy ikään ja kokemukseen nähden liiallista räsitusta tai huomattavaa vastuuta omasta tai toisten turvallisuudesta, huomattavaa taloudellista vastuuta tai erityisiä vaaroja, joita nuoret eivät kykene tunnistamaan tai välttämään
2	yksintyöskentely silloin, kun siihen liittyy ilmeinen tapaturman tai väkivallan vaara
3	psykiatristen potilaiden ja psyykkisesti tai sosiaalisesti häiriintyneiden henkilöiden hoito ja huolto
4	kuolleiden käsittely ja kuljetus
5	teurastus
6	työt, jossa altistutaan haitallisesti myrkyllisille aineille tai syöpää, perinnöllisiä perimävaurioita taikka sikiövaurioita aiheuttaville aineille, jotka jollakin muulla tavalla voivat vaikuttaa ihmisen terveyteen pysyvästi
7	palo- ja räjähdysvaarallisten aineiden ja erittäin helposti syttyvien nesteiden käsittely ilmeisen vaarallisissa oloduhteissa
8	työ, jossa altistutaan haitalliselle säteilylle

4.4 Poikkeusluvat koskien erityisen haitallisia ja vaarallisia töitä

Asianomaisella työsuojeluviranomaisella on oikeus antaa lupa poiketa valtioneuvoston asetuksen säännöksistä koskien erityisen haitallisia ja vaarallisia töitä 16 vuotta täyttäneen nuoren työntekijän osalta, mikäli se on hänen ammatillisen kehittymisen kannalta välttämätöntä. Nuoren tulee kuitenkin työskennellä kokeneen ja ammattitaitoisen henkilön valvonnan alaisena.

5 TYÖSOPIMUKSEN SOLMIMINEN

Työsuhdetta määrittävät monet lait sekä alakohtaiset työehtosopimukset. Näiden pohjalta määräytyvät sekä työnantajan että työntekijän oikeudet ja velvollisuudet. Keskiset säädökset löytyvät:

- [työsopimuslaista](#) (55/2001), [työaikaista](#) (605/1996), [vuosilomalaista](#) (162/2005) ja [työturvallisuuslaista](#) (738/2002)
- [Maaseutuelinkeinojen työehtosopimuksesta](#) (pdf)

Työsopimuslain mukaan työsuhde syntyy, kun työntekijä tekee työtä työnantajan lukuun palkkaa tai muuta vastiketta vastaan tämän johdon ja valvonnan alaisena. Työsuhteeseen kuuluu aina työsopimus, jossa työsuhteen ehdot määritellään. Työsopimuksen päättyessä työnantajan on annettava työntekijälle työtodistus (LIITE 1, työtodistusmalli).

Työsopimus (linkki: [työsopimuslomake ja täyttöohje](#)) solmitaan joko suullisesti, kirjallisesti tai sähköisesti. Nämä kaikki sopimusehdot ovat yhtäläillä päteviä, mutta mahdollisten riitatilanteiden tai epäselvyyksien välttämiseksi kirjallinen sopimus on turvallisin valinta. Vaikka työsuopimuslaki antaa mahdollisuuden sopia työsuopimus suullisesti, on silti kaikkien etujen mukaista, että sopimus laaditaan kirjallisena.

Määräaikainen kesätyösopimus päättyy ilman irtisanomista määräajan umpeutuessa. Työsopimuksen irtisanominen edellyttää työsuopimuslain mukaisen irtisanomisajan noudattamista (ks. [Työsopimuslain 7. luku](#)). Työnantaja tai työntekijä voi purkaa työsuopimuksen työsuopimuslain luvun 8. mukaisesti ilman irtisanomisaikaa, mutta vain erittäin painavasta syystä.

Kirjallisesta tai sähköisestä työsuopimuksesta tulee ilmetä ainakin seuraavat asiat:

- Työsopimuksen solmivat osapuolet
- Työsuhteen alkamisajankohta, määräaikaisen työsuopimuksen kesto sekä mahdollinen peruste määräaikaisuudelle
- Mahdollinen koeaika
- Työpaikan yhteystiedot
- Pääasialliset työtehtävät
- Työssä sovellettava työehtosopimus (maaseutuelinkeinojen työehtosopimus)
- Palkan ja muiden vastikkeiden määräytymisen perusteet
- Palkanmaksukausi
- Säännöllinen työaika
- Vuosilomien määräytyminen
- Irtisanomisaika tai sen määräytymisen perusteet

Lisätietoja työsuopimuksesta [Työsuojeluhallinto/työsopimus](#) ja [työsopimuslomake ja täyttöohje](#).

6 NUOREN TYÖHÖN PEREHDYTTÄMINEN

Nuoren työntekijän työhön perehdyttäminen on tärkeä osa työturvallisuutta. Monella nuorella työntekijällä kokemus työelämästä on vähäinen, tai sitä ei ole laisinkaan. Nuorten, kokemattomien työntekijöiden tapaturmariskit ovat selvästi suurempia, kuin kokeneilla työntekijöillä.

Nuoren työntekijän hyvä perehdytys perustuu etukäteissuunnitteluun ja perehdyttämisessä on hyvä käyttää apuna perehdytysuunnitelmaa tai muistilistaa. Perehdyttämisen järjestäminen nuorelle työntekijälle on aina työnantajan vastuulla.

Työturvallisuuden kannalta tärkeitä asioita perehdyttämisessä ovat:

- turvalliset työtavat ja ohjeet
- turvallisuusohjeet sekä -määräykset
- työhön liittyvät riskit ja mahdolliset terveysvaarat
- suojautuminen työssä esiintyviltä vaara- ja haittatekijöiltä
- työvälineet ja niiden käyttö
- toimintatavat poikkeustilanteissa (mm. vaara- ja hätätilanteet)
- ensiapu

Lisätietoa linkistä [Nuorten kesätyöhön perehdyttäminen](#)

7 TYÖAIKASÄÄDÖKSET

Nuorta työntekijää koskevat erilaiset säädökset työajoista, kuin täysi-ikäistä työntekijää. Esimerkiksi 13–14-vuotiaalla työntekijällä ylitöiden teettäminen on kiellettyä, kun taas 15–17-vuotiaalla työntekijällä saa teettää enintään 80 tuntia vuodessa ylitöitä. Oheisessa taulukossa (TAULUKKO 2) esitetään nuorten työntekijöiden ohjeelliset työajat, ylityöt, työajan sijoittuminen sekä tauot ja lepoajat.

TAULUKKO 2. Nuorten työntekijöiden työajat (Lähde: [Työsuojelupiirit](#))

Nuorten työajat, ylityöt, työajan sijoittuminen tauot ja lepoajat:

	13–14 v.	15–17 v.	Huom.
Säännöllinen työaika	7 h/vrk, 35h/vko	8h/vrk, 40h/vko	
Ylityö	kielletty	Enintään 80h/v, poikkeusluvalla lisäksi 40h/v	15-17 vuotiaiden työaika enintään 9h/vrk ja 48h/vko
Työajan sijoittuminen	Klo 8-20 (painavista syistä klo 6-20 sekä kotitaloustyössä klo 23 asti)	Klo 6-22 (kotitaloustyössä klo 23 asti)	15 v. täyttänyt 2-vuorotyössä ammattikoulutuksen saamiseksi (työssäoppiminen) enintään klo 24 asti
Ruokatauko	30 min, jos työaika yli 4h 30 min/vrk	30 min, jos työaika yli 4h 30 min/vrk	
Keskeyttämätön vuorokausilepo	14h/vrk	12h/vrk	
Viikkolepo	38h/vko	38h/vko	

Poikkeuksena maatalousalalla on töiden kausiluontoisuus, johtuen ajoittaisesta tarpeesta tehdä pidempiä työpäiviä (esim. sadonkorjuu-aika). Tämä seikka on aiheellista ottaa huomioon jo työsuhteesta neuvoteltaessa, mikäli nuoren on tarkoitus osallistua kausiluontoisiin töihin. Sopimukset ylitöiden teosta ja siitä seuraavista lyhennetyistä työpäivistä tai vapaapäivistä on hyvä kirjata työsopimukseen.

8 TYÖTURVALLISUUSSÄÄDÖKSET

Työturvallisuuslain (738/2002) lähtökohtina ovat vaarojen poistaminen sekä työturvallisuuden jatkuva parantaminen. Työturvallisuuslaki ei pidä yhtäkään tapaturmaa hyväksyttävänä vaan pyrkii jatkuvan parantamisen kautta nollatoleranssiin tapaturmien osalta.

Työturvallisuuslaissa 8 §:ssa on säädetty työnantajalle yleinen huolehtimisvelvoite. Työnantajan tulee tarpeellisin toimenpitein huolehtia työntekijöiden turvallisuudesta sekä työterveydestä. Huolehtimisvelvoitetta rajaa kuitenkin ylivoimaiset, ennalta arvaamattomat tekijät, joihin ei voida varautua kohtuudella. Työturvallisuuslaissa painotetaan työnantajan ja työntekijän yhteistyötä työturvallisuuden ja työterveyden ylläpitämisessä sekä kehittämisessä. Myös työntekijällä on velvollisuus huolehtia osaltaan omastaan sekä muiden työntekijöiden työturvallisuudesta sekä työterveydestä.

Työturvallisuuslaki korostaa tapaturmien sekä vaarojen ennaltaehkäisyä. Työnantaja on velvoitettu tunnistamaan sekä arvioimaan, ja tarvittaessa poistamaan työympäristön riskitekijöitä. Työturvallisuuslaissa henkisen työsuojelun asiat sekä ergonomia on nostettu perinteisen fyysisen työturvallisuuden ja tapaturmien ehkäisemisen rinnalle.

8.1 Vaaroilta suojautuminen

Työnantajan tulee huolehtia tarvittavien henkilösuojaimien saatavuudesta työpaikalla. Nuori työntekijä voi hankkia henkilökohtaisia suojavälineitä myös itse, mikäli ei ole muutoin halukas käyttämään yhteiskäytössä olevia suojaimia. Suojainten tulee kuitenkin olla vaatimukset täyttäviä. Tässä tapauksessa kustannusten jaosta voidaan sopia silloin, kun nuori voi käyttää suojaimia tai varusteita myös työpaikan ulkopuolella (esimerkiksi turvakengät, ratsastuksessa tarvittavat varusteet). Suojainten hankintavastuu sekä kustannusten jako olisi hyvä ottaa esille ja kirjata työsopimukseen ennen työsuhteen alkamista.

KUVA 4. Kuulosuojainten käyttö melua sisältävissä työtehtävissä ehkäisee kuulovaurioita (Nissinen 2010).

TAULUKKO 4.

Ohjeellinen taulukko maatalouden töissä käytettävistä suojaimeista:

	Kotieläinten hoitotyöt	Viljely ja sadon käsittely	Kasvinsuojelutyöt, kemikaalit	Huolto- ja korjaustyöt	Rakennustyöt
Suojakypäri	● (Ratsastaminen, hevosen ohjastaminen)				●
Silmien- ja kasvojen suojaimeet			●	●	●
Hengityksensuojaimeet	●	●	●	●	●
Kuulonsuojaimeet	●	●		●	●
Suojakäsineet	●	●	●	●	
Turvakengät tai -saappaat	●			●	●
Suojavaatetus	●	●	●	●	●

Suojaimeista ja niiden käytöstä löytyy lisätietoa muun muassa [Melan internet-sivuilta](#).

Työntekijän velvollisuus on käyttää työssään tarvittavia henkilönsuojaimia sekä pitää suojaimeet käyttökunnossa ja ilmoittaa välittömästi työnantajalle suojaimeissa havaitsemistaan vioista tai puutteista! Työnantajan velvollisuus on antaa työntekijän käyttöön riittävästi työn edellyttämiä suojaimeita ja opastaa sekä valvoa suojaimeiden käyttöä!

9 TOIMINTA HÄTÄTILANTEISSA

Maatalousalan töissä tapaturmat ovat valitettavan yleisiä vielä nykyäänkin vaikka työturvallisuuteen ja tapaturmien ennaltaehkäisyyn panostetaan voimakkaasti. Sen vuoksi on tärkeää, että kaikki yrityksissä ja tiloilla työskentelevät osaavat toimia oikein hätätilanteissa. Karjatiloiilla on nykyään oltava voimassa olevat pelastussuunnitelmat, johon on merkitty alkusammutusvälineistön sijoittuminen sekä poistumisreitit tulipalon varalle. Pelastussuunnitelman olisi hyvä olla näkyvillä niin, että kaikki karjasuojassa työskentelevät voivat siihen tutustua ennalta.

Onnettomuuksista sekä tapaturmista suurin osa voitaisiin estää tapaturmien ehkäisyllä, joka alkaa vaaratekijöiden ja riskien tunnistamisesta. Onnettomuuksia ja tapaturmia voidaan ehkäistä useinmielten pienillä ja helposti toteutettavilla asioilla.

Työpaikoilla on oltava asianmukaiset ensiapuvälineet, jotka on oltava työntekijämäärään suhteutetut sekä työpaikan riskien mukaiset. Työpaikoilla olisi hyvä olla myös ensiapukoulutettua henkilökuntaa sekä riittävän selkeät toimintaohjeet mahdollisia hätä- ja vaaratilanteita varten. Työpaikan ensiapuvalmiudesta vastaa työnantaja. Valmiuden määrittämisessä asiantuntijana toimii työterveyshuolto.

Työpaikan riskikartoituksen ja/tai pelastussuunnitelman mukaan määritellään ensiapuvalmiuden taso sekä tarpeet. Tarpeisiin vaikuttavat työpaikan omat erityispiirteet ja työolosuhteet. Määriteltäviä asioita ovat esimerkiksi ensiapukoulutettavien henkilöiden määrä työpaikalla sekä ensiapuvarusteiden hankkiminen. Lisäksi on hyvä päättää, kuka vastaa ensiapuvälineiden huollosta, kunnosta ja riittävyydestä sekä mihin ensiapuvälineet sijoitetaan. Tarvittavia, yleisiä ensiapuvälineitä ovat ensiapukaappi, ensiapulaukku ja erityisvälineet, kuten silmänhuuhtelupullo.

Työpaikan ensiapuvalmiussuunnitelmaan on lisätä merkitä työtilojen pohjapiirros, joka sisältää merkinnät ensiapukaappien paikoista, silmänhuuhtelupullojen paikoista, alkusammutusvälineiden sijainnista ja varauuskäynneistä. Ensiapukoulutusta järjestää Suomen Punaisen Ristin piirit sekä paikallisosastot. Koulutusta järjestetään muun muassa työpaikoilla sekä kouluissa ja oppilaitoksissa.

Onnettomuuksien estäminen ei kuitenkaan aina onnistu, jolloin vahingon tapahtuessa:

- Pysähdy katsomaan ympärillesi ja tee nopea arvio: mitä on tapahtunut ja miten tilanteessa tulisi toimia?
- Hälytä tarvittaessa paikalle apua hätänumerosta (112)
- Mikäli paikalla on useampia auttajia, ottaa johtovastuun tilanteesta henkilö, jolle ensiavun antaminen on tutuinta
- Tilanteessa on muistettava oma ja muiden mahdollisten läsnäolijoiden turvallisuus. Ota siis huomioon ympäristö ja olosuhteet
- Ryhdy ensiaputoimiin.

10 TARTTUVIEN TAUTIEN EHKÄISY

Tarttuvien eläintautien ehkäisy on niin eettisesti kuin myös elintarviketurvallisuuden kannalta tärkeää. Vastustamalla ja torjumalla tarttuvia eläintauteja varmistetaan, että elintarviketeollisuudella on käytössään puhdasta ja vaaratonta tuotetta jalostettavaksi.

Suomessa tarttuvien eläintautien tilanne on todella hyvä, sillä se on yksi parhaimmista Euroopassa. Suomi on myös julistautunut salmonellavapaaksi maaksi. Salmonellaa ei siis esiinny kovinkaan yleisesti ja jos esiintyy, siitä on tehtävä ilmoitus ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin. Suomessa on myös hyvin tarkka kontrolli salmonellan suhteen.

Tilatasolla tarttuvien eläintautien ehkäisyyn kannattaa panostaa, sillä aina kun eläimet sairastuvat, tuotos heikkenee. Helpoimpia tapoja tarttuvien eläintautien ehkäisyyn on rajoittaa vierailijoiden, sekä teuraskuskien pääsyä tuotantotiloihin. Mikäli tuotantotiloihin päästetään vierailijoita, tulisi heillä olla päällään puhtaat suojavaatteet ja jalkineet, mielellään tilan puolesta. Tuotantotiloihin ei tulisi koskaan päästää henkilöä/henkilöitä, jotka ovat matkustelleet ulkomailla ja joiden Suomeen kotituumisesta on alle 48 tuntia mahdollisten eläintauti- ja salmonellatartuntojen vuoksi. Myös se tulee muistaa, että samoilla vaatteilla ja jalkineilla ei saa mennä toisiin tuotantotiloihin!

Tuotantotiloissa työskentelevien tulee myös ottaa huomioon, ettei lantaisilla ja likaisilla jalkineilla saa kulkea ruokintatiloissa ja ruokintapöydillä. Niin tuotantotiloissa kuin tilan pihassa tulisi logistiikka suunnitella niin, että lanta- ja ruokintareitit kohtaisivat mahdollisimman vähän. Myöskään mahdolliset teurasreitit eivät saisi kohdata koskaan ruokinta- ja lantareittien kanssa.

Jos tiloilla joudutaan tekemään eläinkauppoja ja tilalle ostetaan uusia tuotantoeläimiä toisilta tiloilta, tulisi ostettavista eläimistä tehdä ainakin salmonellakokeet ennen eläimen siirtoa. Myös mahdollisten tarttuvien sorkkasairauksien varalta olisi hyvä tehdä tarkastukset.

KUVA 5. Tarttuvien tautien ehkäisy kotieläintiloilla on erityisen tärkeää (Heikkinen 2011).

11 PALKANMAKSUN PERIAATTEET

Työsopimuksessa tulee olla esillä sopimus työssä mahdollisesti maksettavasta palkasta. Yleisimmin palkka määräytyy työhön käytetyn ajan (ns. tuntipalkka tai aikapalkka) tai työn tuloksen (ns. suorituspalkka) mukaan. Lisäksi voidaan erikseen sopia muun muassa tulospalkkioista, ylityökorvauksista rahana ja matkakorvauksista. Työsuhteen päättyessä työntekijän lopputili on maksettava viipymättä tai viimeistään neljän työpäivän kuluessa.

Työntekijän vähimmäispalkka perustuu työehtosopimukseen. Mikäli työnantaja kuuluu työehtosopimuksen tehneeseen työnantajaliittoon, tulee hänen noudattaa alan yleissitovaa työehtosopimusta. Jos työnantaja ei kuitenkaan kuulu työnantajaliittoon, tulee hänen silti noudattaa alan yleissitovaa työehtosopimusta. Työnantaja ei saa sopia työntekijälleen huonompia sopimuksia, kuin yleissitova työehtosopimus määrää.

Maaseutuelinkeinojen työehtosopimus kertoo oppisopimusopiskelijan, harjoittelijan, koululaisen tai alan töihin perehtyvän nuoren palkkauksesta, että peruskoulussa tai lukiossa opiskelevalle maksetaan vähintään 70 % työn vaatimusryhmä 1 palkasta. Vaatimusryhmä 1:n palkka 1.4.2012–31.1.2014 on 8,04 euroa / tunti (70 % vaatimusryhmä 1 palkasta $8,04 \times 0,7 = \sim 5,63 \text{ € / tunti}$).

Palkanmaksuun ja työsuhteisiin liittyviä ohjeita löydät mm.

- [Työsuojelu.fi - palkanmaksu](#)
- [Palkka.fi](#)
- [Yrittäjät.fi - palkanmaksu](#)

Palkanmaksun sivukuluihin luetaan sosiaaliturvamaksu, työeläkevakuutusmaksut, työttömyysvakuutusmaksut, työtapaturmavakuutus ja ryhmähenkivakuutus.

- Sosiaaliturvamaksu, eli Sotu-maksu (= työntekijän sairausvakuutusmaksu) maksetaan verohallintoon yhdessä muiden oma-aloitteisten verojen kanssa. Vuonna 2013 Sotu-maksu on 2,04 % työntekijän ollessa 16–67 vuotias.
- Työsuhde vakuutetaan TyEL:n, eli työeläkevakuutusmaksun mukaan, mikäli työntekijä on täyttänyt 18 vuotta. TyEL ei koske alaikäisiä työntekijöitä.
- Työttömyysvakuutusmaksu on vuonna 2013 palkasta 0,60 %. Työttömyysvakuutusmaksua ei peritä alle 17-vuotiaista työntekijöistä. Lisää työttömyysvakuutusmaksuista [Työttömyysvakuutusrahastosta](#)

- Työtapaturmavakuutusmaksu on työnantajan velvollisuus ottaa työsuhteessa oleville työntekijöilleen. Vakuutuksen saa kaikista tapaturmavakuutusta hoitavista vakuutusyhtiöistä. Jos työnantaja on teettänyt vuoden aikana yhteensä vain alle 12 työpäivää, on hänet vapautettu työtapaturmavakuutusmaksusta. Työtapaturmavakuutusmaksu vaihtelee työn vaarallisuuden ja toimialan mukaan ja sen suuruus vaihtelee 0,25–9,9 % välillä. Vakuuttamisvelvollisuus koskee kaikkia työsuhteessa olevia työntekijöitä työntekijän iästä, palkasta tai työsuhteen kestosta riippumatta!
- Mikäli nuori työntekijä on tilan omia lapsia, hänet tulee vakuuttaa Melan kautta (**MYEL** tai **MATA**).
- Yrittäjä on velvollinen ottamaan myös työntekijöiden ryhmähenkivakuutuksen, joka koskee kaikkia työnantajia, joita sitovassa työehtosopimuksessa on tai joiden alalla voimassa olevassa yleisessä valtakunnallisessa työehtosopimuksessa on ryhmähenkivakuutusta koskevat määräykset. Vakuutuksen ottaa työnantaja, joka huolehtii myös vakuutuksen kustannuksista.
- Kuuluessaan ammattiliittoon (**Maaseudun työnantajaliitto**) työntekijä toteuttaa kustannuksellaan Suomen Työnantajain Keskusliiton ja Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestön allekirjoittaman eräitä sosiaalisia järjestelyjä koskevan sopimuksen mukaisen ryhmähenkivakuutuksen.

Työntekijän palkasta voidaan pidättää myös alla mainitut luontaisedut (vuonna 2014):

- Täysihoitoetu (sisältää asunnon, valon, lämmön ja ravinnon) 468€/kk yhdessä huoneessa ja 450€/kk yhteishuoneessa
- Ravintoetu 6,10€ ateriala kohti
- Asuntoetu (määräytyy asunnon iän mukaan)
 - ennen vuotta 1984 valmistuneessa keskuslämmitteisessä asunnossa 114,8 €/kk
 - vuosina 1984-1991 valmistuneessa keskuslämmitteisessä asunnossa 117,85 €/kk
 - vuonna 1992 tai myöhemmin valmistuneessa keskuslämmitteisessä asunnossa 125€/kk

Lisätietoa luontaisetujen määräytymisestä löydät [täältä!](#)

Työntekijän vuosilomien määräytyminen on määritelty **vuosilomalaissa** (162/2005). Työntekijällä, jonka työsuhde kestää alle vuoden on oikeus saada lomaa kaksi arkipäivää kultakin täydeltä lomanmääräytymiskuukaudelta. Täysi lomanmääräytymiskuukausi on kalenterikuukausi, jolloin työntekijälle on kertynyt vähintään 14 työssäolopäivää.

Maaseutuelinkeinojen työehtosopimuksen mukaisesti määräaikaisen työsuhteen päättyessä työntekijälle maksetaan lomakorvaus, 12,5 % työansioista, mikäli työsuhde on kestänyt alle vuoden.

Työntekijällä on myös oikeus palkkaan sairausajalta, mikäli on sairauden tai tapaturman vuoksi työkyvytön eikä hän ole aiheuttanut sairauttaan tai tapaturmaansa tahallisesti:

- Työsuhteen jatkuttua vähintään viikon, mutta alle kuukauden ennen työkyvyttömyyden alkua, on työntekijällä oikeus saada 50 % palkasta niille työpäiville, jotka ovat sairastumispäivän ja sitä seuraavien 9 arkipäivän ajanjaksolla.
- Työsuhteen jatkuttua ennen työkyvyttömyyden alkua yhtäjaksoisesti vähintään yhden (1) kuukauden, oikeus palkkaan on enintään 28 päivän ajanjaksoon sisältyviltä työpäiviltä.

LÄHTEITÄ JA LISÄTIETOJA

Eläinterveys ja eläntaudit. Evira.

Henkilösuojaimet. Mela.

Laki nuorista työntekijöistä. Oikeusministeriö.

Maaseutuammattiin ry:n www-sivut.

Maaseutuelinkeinojen työehtosopimus [verkkojulkaisu]. Maaseudun työnantajaliitto.

Nuoret työntekijät. Työnantajaliitto.

Palkanmaksu. Työsuojeluhallinto.

Tarttuvat taudit. ETT.

Työaikalaki (605/1996). Oikeusministeriö.

Työntekijäin ryhmähenkivakuutus. TRHV.

Työssäoppimisen työsuojelu maatalousalan perustutkinnossa [verkkojulkaisu]. Opetushallitus.

Työsopimuslaki (55/2001). Oikeusministeriö.

Työsuojelulaki (738/2002). Oikeusministeriö.

Työturvallisuuden opettaminen maatalouden perustutkinnossa [verkkojulkaisu]. Seinäjoen koulutus-
kuntayhtymä.

Vuosilomalaki (162/2005). Oikeusministeriö.

LIITE 1

Työtodistus (malli)

Työntekijä **etunimi sukunimi**

Syntymäaika **pv.kk.vuosi (vähintään, tarvittaessa hetu)**

Työajat **aikaväli, päivä- tai kuukausi-työaika**

Tehtävät **kerrotaan pääpiirteittäin**

Arviointi **annetaan työntekijälle vain hänen sitä pyytäessään (muutoin poistetaan tämä kohta työsopimuksesta). Yleensä kerrotaan:**

- **käytös**
- **työtaito**

Päiväys

Työnantaja

Allekirjoitus _____
nimenselvennys, titteli

SAVONIA

■ OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
LUONNONVARA- JA YMPÄRISTÖALA

TYÖOHJEOPAS

TET-harjoittelijat

TEKIJÄ/T: Anna-Maarit Heikkinen
Anni Heiskanen
LMA0S1

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	4
2	TYÖTURVALLISUUS	5
3	TOIMINTA HÄTÄTILANTEISSA.....	7
4	TYÖAJAT JA SOPIMUKSET	8
5	KOULUTUKSEN JÄRJESTÄJÄN VELVOLLISUUDET TYÖSSÄ OPPIMISESSA.....	10
6	TYÖELÄMÄÄN TUTUSTUMISPAIKAN VELVOLLISUUDET	11
7	OPISKELIJAN TYÖTERVEYSHOITO	12
	LÄHTEITÄ JA LISÄTIETOA.....	13

1 JOHDANTO

Maaseutualoilla on tarjolla paljon kausiluontoista työtä varsinkin kesäaikaan. Perinteisillä maatiloilla varsinkin kesä on hyvin kiireistä aikaa, sesonki alkaa toukokuun kylvöistä jatkuen aina elo-syyskuun puinteihin ja silloin työvoimalle on kysyntää. Metsätalouden parissa taas työhuiput tahtovat sijoittua sydäntalven pakkasille, jolloin puuta on helppo korjata maan ollessa jäässä tai vastaavasti metsurin sesonki voi alkaa toukokuussa puun taimien istutuksella ja jatkua kesällä taimikoiden raivauksissa. Myös maaseutumatkailun-, hevostalouden sekä marjanviljelytiloilla tarvitaan työvoimaa.

Tämä opas on tarkoitettu sinulle, joka olet kiinnostunut suorittamaan työelämään tutustumisjaksosi jossakin maaseutualan yrityksessä. Tähän oppaaseen on poimittu joitakin tärkeimpiä työlainsäädäntöön ja työturvallisuuteen liittyviä asioita, joihin sinun olisi hyvä tutustua ennen työelämäntutustumisharjoittelusi alkua.

2 TYÖTURVALLISUUS

Työturvallisuudesta ensisijainen vastuu on työnantajalla, mutta myös työntekijällä, työssäoppijalla ja harjoittelijalla on omalta osaltaan vastuuta omasta sekä muiden työntekijöiden turvallisuudesta. TET-harjoittelijaa koskevat samat säädökset ja määräykset sekä vastuukysymykset kuin muitakin maatalouden parissa työskenteleviä nuoria, työntekijöitä tai kesätyöntekijöitä.

Työturvallisuuteen liittyviä nuoren työntekijän velvollisuuksia ovat:

- Ilmoittaa ennen työn tai harjoittelujakson alkamista mahdollisista työturvallisuuteen liittyvistä fyysisistä tai psyykkisistä seikoista (esim. diabetes, epilepsia, selkävaivat)
- Tutustua työpaikan työ- ja turvallisuusohjeisiin sekä mahdollisten vaarallisten kemikaalien käyttöturvallisuuteen ohjatusti
- Noudattaa työpaikan ohjeita työskentelytavoista, työturvallisuudesta ja työsuojelusta
- Pitää työpaikka siistinä ja järjestyksessä
- Olla huolellinen työssään, eikä aiheuta vaaratilanteita käyttäytymisellään itselleen tai muille työntekijöille
- Kysyä tarvittaessa neuvoa tai ohjeita, mikäli esiintyy työtapoihin tai työturvallisuuteen liittyviä kysymyksiä (turvakengät/-saappaat, hengityssuojaimet, kuulosuojaimet (KUVA1.)
- Käyttää työskennellessään asianmukaista ja turvallista vaatetusta ja tarvittaessa suojavarusteita
- Työntekijä voi myös kieltäytyä tekemästä työtä tai työtehtäviä, joihin ei ole työnantajalta saatavilla asianmukaista suojavarustusta!
- Ilmoittaa työnantajalle viipymättä työturvallisuutta vaarantavista seikoista tai tarvittavien suojavarusteiden puuttumisesta
 - Ilmoitus tarvittaessa työsuojeluvaltuutetulle
- Ottaa selvää työpaikan ensiapuvälineistöstä, toimintaohjeista hätätilanteissa ja rakennusten pelastusteistä

KUVA 1. Kuulosuojainten käyttö melua sisältävissä työtehtävissä ehkäisee kuulovaurioita (Nissinen 2010).

Työelämäharjoittelijan tulee toimia harjoittelupaikan ensiapuohjeiden mukaisesti ja ilmoittaa tapaturmasta välittömästi työpaikkansa ohjaajalle. Lääkärin hoitoon tulee hakeutua viimeistään vuorokauden kuluttua tapaturmasta. Lisäksi työelämäharjoittelijan tulee ilmoittaa tapaturmasta viipymättä omaan oppilaitokseensa ja pyytää sieltä vakuutustodistusta, joka oikeuttaa maksuttomaan hoitoon ja tarvittaviin lääkkeisiin.

3 TOIMINTA HÄTÄTILANTEISSA

Maatalousalan töissä tapaturmat ovat valitettavan yleisiä vielä nykyäänkin vaikka työturvallisuuteen ja tapaturmien ennaltaehkäisyyn panostetaan voimakkaasti. Sen vuoksi on tärkeää, että kaikki yrityksissä ja tiloilla työskentelevät osaavat toimia oikein hätätilanteissa. Tämä koskee myös tilalla työskenteleviä työssäoppijoita ja kesätyöntekijöitäkin. Karjatilalla on nykyään oltava voimassa olevat pelastussuunnitelmat, johon on merkitty alkusammutusvälineistön sijoittuminen sekä poistumisreitit tulipalon varalle. Pelastussuunnitelman olisi hyvä olla näkyvillä niin, että kaikki karjasuojassa työskentelevät voivat siihen tutustua, jotta kaikki osaavat toimia oikein hätätilanteessa.

Työpaikan ensiapuvalmiussuunnitelmaan on lisättävä ja merkittävä työtilojen pohjapiirros, joka sisältää merkinnät ensiapukaappien paikoista, silmänhuuhtelupullojen paikoista, alkusammutusvälineiden sijainnista ja varauloskäynneistä.

Pyydäthän työnantajaasi näyttämään sinulle alkusammutusvälineistön sijoittumisen tuotantorakennuksiin ja hätäpoistumistiet sekä kertomaan, mistä löydät ensiapuvälineistöt tarvittaessa!

Onnettomuuksien estäminen ei kuitenkaan aina onnistu, jolloin vahingon tapahtuessa:

- Pysähdy katsomaan ympärillesi ja tee nopea arvio: mitä on tapahtunut ja miten tilanteessa tulisi toimia?
- Hälytä tarvittaessa paikalle apua hätänumerosta (112)
- Mikäli paikalla on useampia auttajia, ottaa johtovastuun tilanteesta henkilö, jolle ensiavun antaminen on tutuinta
- Tilanteessa on muistettava oma ja muiden mahdollisten läsnäolijoiden turvallisuus. Ota siis huomioon ympäristö ja olosuhteet
- Ryhdy ensiaputoimiin.

4 TYÖAJAT JA SOPIMUKSET

Koska työelämäharjoittelu tapahtuu pääosin ilman työsuhdetta, ei TET-harjoittelijoiden kohdalla sovelleta työehtosopimuksen ja työaikalain säädöksiä. Kuitenkin peruseriaatteena tulisi pitää, ettei TET-harjoittelijoiden työaika ylitä työaikalaisissa (605/1996) ja nuorista työntekijöistä annetussa laissa (998/1993) säädettyjä työaikoja.

- 13-14 -vuotiaiden säännölliseksi päivittäiseksi työajaksi on määritelty enintään 7 tuntia vuorokaudessa, eli 35 tuntia viikossa. Ylitöiden teettäminen on kielletty. Työajan tulee sijoittua klo 8.00.- 20.00. väliselle ajalle. Mikäli työnantajalla on painavat perusteet, työaika voi poikkeuksellisesti sijoittua klo 6.00. -20.00. väliselle ajalle. Työntekijällä on oikeus 30 minuutin ruokataukoon, mikäli hänen työaikansa on yli 4.30 tuntia vuorokaudessa. 13- 14- vuotiaalle työntekijälle tulee myös taata oikeus katkeamattomaan 14 tunnin vuorokausilepoon ja 38 tunnin viikkolepoon.
- 15-17 -vuotiaan työntekijän säännölliseksi työajaksi on määritelty 8 tuntia vuorokaudessa, niin että viikossa työtunteja tulee 40 tuntia. Ylityöt on määritelty niin, että poikkeustilanteissa työntekijä saa tehdä 9 tuntia vuorokaudessa, jolloin viikoittaiseksi työajaksi tulee 48 tuntia. Ylitöitä saa kuitenkin kertyä vuodessa vain 80 tuntia ja poikkeusluvalla lisäksi 40 tuntia. Työajan tulee sijoittua klo 6.00- 22.00. väliselle ajalle. Työntekijälle tulee kuitenkin turvata 12 tunnin katkeamaton vuorokausilepo ja 38 tunnin viikkolepo. Lisäksi työntekijällä on oikeus 30 minuutin ruokataukoon, mikäli työpäivän pituus on yli 4.30 tuntia.

TET-harjoittelijan tulee sopia oman koulunsa opinto-ohjaajan TET-harjoittelusopimuksen kirjoittamisesta yrityksen kanssa. Se tulee myös muistaa, että yleensä TET-harjoittelu on palkaton. Poikkeuksista tulee sopia sopimuksen tekovaiheessa.

Työelämään tutustumisjaksojen pituudet ja sijoittumiset kalenterivuodelle voivat vaihdella paikkakunnittain, mutta tämän esimerkkimallin mukaan se voi edetä tässä kuvatulla tavalla:

- 7. luokalla 3 päivää joulukuun viimeisellä kouluviikolla
- 8. luokalla 5 päivää (suoritetaan kevättalvella, yleensä maaliskuun aikana)
- 9. luokalla 10 päivää (5 päivää syyslukukaudella, yleensä lokakuun aikana ja toiset 5 päivää kevätlukukaudella toukokuun aikana)

Alle 15-vuotiasta työntekijää koskevat myös ajokorttilait, jolloin traktoreiden ja muiden ajettavien työkoneiden kuljettaminen ilman siihen oikeuttavaa T-luokan ajokorttia on kiellettyä. T-luokan ajokortin voi suorittaa 15-vuotiaana (KUVA 2.).

KUVA 2. T-luokan ajokortin voi suorittaa 15-vuotiaana (Heikkinen 2011).

5 KOULUTUKSEN JÄRJESTÄJÄN VELVOLLISUUDET TYÖSSÄ OPPIMISESSA

Koulutuksen järjestäjän, eli oppilaitoksen vastuulla on varmistaa, että työssä oppimispaikka soveltuu työelämäharjoitteluun. Koulutuksen järjestäjä vastaa omalta osaltaan opiskelijan työturvallisuudesta ja silloin, kun työssä oppiminen ei tapahdu työsuhteessa, on oppilaitos työturvallisuuslain (738/2002) 3 §:n mukaan vuokratyönantajan asemassa.

Oppilaitoksen velvollisuuksia ovat mm:

- Opiskelijalla tulee olla tarvittavat perusvalmiudet turvalliseen työskentelyyn ja opiskeluun työpaikalla, näihin sisältyy mm. turvallisten työtapojen hallinta, suojautuminen työn vaaratekijöiltä ja perusensiaputaidot
- Selvittää yhteistyössä työelämäharjoittelupaikan kanssa tarvittavista henkilösuojaimista ja niiden saatavuudesta
- Oppilas on aina vakuutettu koulun puolesta ja vakuutus on kaiken kattava

6 TYÖELÄMÄÄN TUTUSTUMISPAIKAN VELVOLLISUUDET

Työelämään tutustumisjakson harjoittelijalle tulee pitää perehdyttäminen aina uuteen työtehtävään siirryttäessä. Lisäksi hänelle tulee opettaa ehdottomasti:

- turvalliset työtavat ja ohjeet
- turvallisuusohjeet sekä -määräykset
- työhön liittyvät riskit ja mahdolliset terveysvaarat
- suojautuminen työssä esiintyviltä vaara- ja haittatekijöiltä
- työvälineet ja niiden käyttö
- toimintatavat poikkeustilanteissa (mm. vaara- ja hätätilanteet)
- ensiapu

Työelämäharjoittelijan osalta vastuuvakuutus ei korvaa sellaisia työelämäharjoittelijan aiheuttamia vahinkoja, joiden syyksi voidaan todeta nuoren puutteellinen perehdyttäminen, työhönopastus tai työnjohdon/valvonnan puute!

Työelämäharjoittelupaikan tulee myös huolehtia ensiavun järjestämisestä tapaturmatilanteissa. Vakavammissa tapaturmatapauksissa työelämäharjoittelupaikan tulee tehdä myös ilmoitus tapahtuneesta tapaturmasta poliisille sekä työsuojelupiirille. Lisäksi työelämäharjoittelupaikan tulee selvittää oppilaitoksen tai koulun kanssa tapaturman syyt, jottei vastaavanlainen tilanne pääse enää toistumaan.

Lisäksi työnantajan olisi hyvä muistaa myös se, että TET-harjoittelijan perehdyttämisessä kannattaa edetä ”pienin askelin”. Tällä tarkoitetaan siis sitä, että kaikkea työhön liittyvää ei kerrota heti ensimmäisenä päivänä, vaan asioita syvennetään sitä mukaa kun helpoimmat työt alkavat sujua, eli opastus erilaisiin työvaiheisiin tapahtuu porrastetusti. Tuotantoeläimiin tutustuminen kannattaa tehdä myös hiljalleen. Aluksi se voi olla vaikkapa vaarattomien tuotantoeläinten ruokkimista, johon lasketaan esim. vasikoiden juottaminen (KUVA3.). Tärkeintä olisikin siis, että TET-harjoittelijalla on saatavilla opastusta koko ajan. Näin vältetään vahingoilta ja oppiminen tapahtuu työn ja oman oivaltamisen kautta.

KUVA 3. Vasikoiden juottaminen on hyvä tapa ottaa ensikontaktia tuotantoeläinten hoitamiseen. (Heiskanen 2014)

7 OPISKELIJAN TYÖTERVEYSHOITO

Mikäli työntekijä on TET-harjoittelusuhteessa, on oppilaitos tai koulu velvollinen järjestämään opiskelijaterveydenhuollon myös työelämäharjoittelun aikana. Työturvallisuuslain perusteella on työntekijä kuitenkin velvollinen huolehtimaan työpaikan ensiapuvalmiudesta sekä tarvittaessa ensiavusta.

Koulun tai oppilaitoksen velvollisuuksiin kuuluu antaa vahingoittuneelle opiskelijalleen vakuutustodistus, jolla oppilas on oikeutettu saamaan maksutonta hoitoa ja lääkkeitä. Lisäksi tapaturmasta tulee tehdä tarkka kuvaus, josta selviää tapahtuneen tapaturman syy- ja seuraussuhde. Lisäksi koulun tai oppilaitoksen tulee huolehtia selvitysmenettelystä työelämäharjoittelupaikan kanssa tapaturman toistumisen ehkäisemiseksi. Erityisesti koulun tai oppilaitoksen tulee tukea kriisitilanteessa vahingoittunutta oppilasta sekä muita oppilaita ja työelämäharjoittelupaikan henkilöstöä

LÄHTEITÄ JA LISÄTIETOA

[Trafi](#). Liikenteen turvallisuuslaitos.

[Työaikalaki \(605/1996\)](#). Oikeusministeriö.

[Työssäoppimisen työsuojelu maatalousalan perustutkinrossa](#) [verkkójulkaisu]. Opetushallitus.

[Työsuojelulaki \(738/2002\)](#). Oikeusministeriö.

[Työturvallisuuden opettaminen maatalouden perustutkinrossa](#) [verkkójulkaisu]. Seinäjoen koulutus-
kuntayhtymä.